

TURINYS

SANTRAUKA	3
SUMMARY	4
ĮVADAS.....	5
1. SMULKAUS IR VIDUTINIO VERSLO SAMPRATA IR FINANSAVIMO ŠALTINIAI.....	7
1.1 Smulkaus ir vidutinio verslo samprata	7
1.2 Smulkaus ir vidutinio verslo finansavimo šaltiniai ir jų klasifikavimas	11
1.2.1. Verslo finansavimo šaltinių klasifikavimas	11
1.2.2. Vidiniai verslo finansavimo šaltiniai.....	12
1.2.3. Išoriniai finansavimo šaltiniai	13
2. PARAMOS SMULKIAM IR VIDUTINIAM VERSLUI IŠ ĮSISAVINIMAS UTENOS REGIONE.....	17
2.1 Smulkaus ir vidutinio verslo strukūtra Utenos regione	17
2.2 Paramos iš savivaldybių biudžetų įsisavinimo Utenos regione analizė	21
2.3 Paramos iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų įsisavinimo Utenos regione analizė.....	24
IŠVADOS.....	33
REKOMENDACIJOS	34
LITERATŪROS SĄRAŠAS.....	35
PRIEDAI	35
1 priedas. Veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius Utenos regione 2011-2016 m.	38
2 priedas. 1000-ii gyventojų tenkantis įregistruotų ir veikiančių ūkio subjektų skaičius, 2011- 2015 metų.	39
3 priedas. Paramos dydis (eurais) numatytas skirti ir skirtas iš savivaldybės biudžeto smulkaus ir vidutinio verslo subjektų finansavimui.....	40
4 priedas. Paramos dydis (eurais) numatytas skirti iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų smulkaus ir vidutinio verslo subjektų finansavimui 2007-2013 m.	41
5 priedas. Paramos dydis (eurais) skirtas iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų smulkaus ir vidutinio verslo subjektų finansavimui 2007-2013 m.	42
6 priedas. Verslo finansavimo šaltinių klasifikavimas.....	43

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1 lentelė. Smulkaus ir vidutinio verslo įmonių klasifikavimas pagal Europos Komisijos rekomendacijas.	8
2 lentelė. Labai mažų, mažų ir vidutinių įmonių klasifikaciniai rodikliai pagal LR įmonių finansinės atskaitomybės įstatymo galiojančią suvestinę redakciją.	8
3 lentelė. Labai mažų, mažų ir vidutinių įmonių klasifikaciniai rodikliai pagal LR Smulkiojo ir vidutinio verslo įstatymo galiojančią suvestinę redakciją.	9
4 lentelė. Finansinių ataskaitų rinkinio sudėtis.	10
5 lentelė. Metų pradžioje veikusių įmonių skaičius Utenos regiono savivaldybių teritorijose 2011-2016 m. laikotarpiu.	19
6 lentelė. Užimtų gyventojų skaičius.	19
7 lentelė. Vietinių užimtumo iniciatyvų projektų įgyvendinimas.	20
8 lentelė. Įsteigta darbo vietų pasinaudojus darbo biržos parama 2011-2015 m. laikotarpiu.	21

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1 paveikslas. Utenos regiono savivaldybėse 1000-iai gyventojų tenkantis įregistruotų ūkio subjektų skaičius 2011-2015 metų laikotarpiu.	17
2 paveikslas. Utenos regiono savivaldybėse 1000-iai gyventojų tenkantis veikiančių ūkio subjektų skaičius 2011-2015 metų laikotarpiu.	18
3 paveikslas. Numatytas skirti paramos iš savivaldybių biudžetų dydis SVV subjektams finansuoti 2011 – 2015 m., eurai.	22
4 paveikslas. Skirtas paramos iš savivaldybių biudžetų dydis SVV subjektams finansuoti 2011 – 2015 m., eurai.	23
5 paveikslas. Savivaldybių paramos įsisavinimas 2011-2015 m., procentais.	24
6 paveikslas. Paramos dydis numatytas skirti iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų SVV subjektų finansavimui 2007-2013 m. Lietuvoje, mln. Eurų.	27
7 paveikslas. Paramos dydis skirtas iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų SVV subjektų finansavimui 2007-2013 m. Lietuvoje, mln. eurų.	27
8 paveikslas. Paramos SVV subjektams iš ES struktūrinių fondų įsisavinimas 2007-2013 m. Lietuvoje, procentais.	28
9 paveikslas. Paramos dydis numatytas skirti iš ES struktūrinių fondų lėšų SVV subjektų finansavimui 2007-2013 m. Utenos regione, tūkst. Eurų.	29
10 paveikslas. Paramos dydis skirtas iš ES struktūrinių fondų lėšų SVV subjektų finansavimui 2007-2013 m. Utenos regione, tūkst. eurų.	30
11 paveikslas. ES struktūrinių fondų finansavimo SVV subjektams įsisavinimas Utenos regione 2007-2013 m., procentais.	31

Valerija Uljanova. Smulkaus ir vidutinio verslo finansavimo šaltiniai ir jų įsisavinimas Utenos regione: Buhalterinės apskaitos studijų programos studentės baigiamasis darbas. Vadovė: lektorė Nijolė Pakalnienė, Utenos kolegija, Verslo ir technologijų fakulteto, Verslo ir vadybos katedra. - Utena, 2016.

SANTRAUKA

Temos aktualumas. Smulčiojo ir vidutinio verslo (toliau SVV) plėtros skatinimas yra vienas iš svarbiausių Lietuvos Respublikos Vyriausybės ekonominės politikos uždavinių. Smulkių ir vidutinių įmonių steigimasis ir jų konkurencingumo didėjimas yra šalies ekonomikos augimo pagrindas ir vienas iš pagrindinių darbo vietų kūrimo šaltinių. SVV subjektai Lietuvoje, kaip ir kitose ES šalyse, sudaro apie 99% visų šalies įmonių. SVV įmonėms finansinių išteklių paieška ir, žinoma, tinkamas jų panaudojimas visuomet yra aktualus.

Baigiamojo darbo objektas: Lietuvos smulkaus ir vidutinio verslo finansavimo šaltiniai.

Darbo tikslas: Išanalizuoti smulkaus ir vidutinio verslo finansavimo įsisavinimą Utenos regione.

Pirmoje darbo dalyje nagrinėjama smulkaus ir vidutinio verslo samprata, apibūdinami galimi verslo finansavimo šaltiniai bei jų klasifikavimas. Antroje darbo dalyje aptariami SVV subjektų skaičiaus pokyčiai bei analizuojama kaip SVV subjektai įsisavina lėšas iš negražintinų finansavimo šaltinių, t.y. valstybės paramą, Utenos regiono, t.y. Anykščių, Ignalinos, Molėtų, Utenos, Visagino ir Zarasų savivaldybėse.

Tyrimo charakteristika. Nagrinėjant smulkaus ir vidutinio verslo sampratą bei finansavimo galimybes, buvo atlikta mokslinės literatūros ir dokumentų analizė, nagrinėjant lėšų įsisavinimą – analizuoti Lietuvos statistikos departamento, darbo biržos oficialiuose portaluose skelbiami bei iš savivaldybių gauti duomenys.

Pagrindinė tyrimo išvada. Smulkaus ir vidutinio verslo subjektai visose Utenos regiono savivaldybėse nepilnai įsisavina numatytas jiems skirti negražintinas lėšas.

Praktinis darbo rezultatų reikšmingumas ir pritaikymo galimybės. Tyrimo rezultatai ir jų analizė gali būti naudingi SVV subjektams, ieškantiems sprendimų dėl verslo finansavimo šaltinių pasirinkimo verslo pradžiai ar plėtrai, taip pat nagrinėtų savivaldybių administracijoms.

Raktiniai žodžiai: smulkus ir vidutinis verslas, finansavimo šaltiniai, valstybės parama.

Valerija Uljanova. Funding Sources and their Use for Small and Medium - sized Business in the Utena Region: The final work of the Accounting Studies' Programme student. Supervisor: lecturer Nijolė Pakalnienė, Utena University of applied sciences, Faculty of business and technologies, Business and management department. - Utena, 2016.

SUMMARY

Relevance of the topic. The development of small and medium enterprises (SME) is one of the most important objectives of Lithuanian Government's economic policy. The establishment of small and medium-sized enterprises and the improvement of their competitiveness are foundation for the country's economic growth and the major source of job creation. As in other EU countries, in Lithuania SME subjects create about 99 % of all companies. The search of funding resources and their appropriate use are always relevant to SME.

The object of the final work. Funding sources of small and medium-sized business in Lithuania.

The aim of the work. To analyse the financing uptake in small and medium-sized business's in Utena region.

In the first part of the paper is analysing conception of the small and medium-sized business, there are describing probable funding sources and their classification. In the second part of the paper are discussing about the changes of SME subjects number and analysing how SME subjects absorb intended for him funds in Utena Region, i.e. in the municipality of Anyksciai, Ignalina, Moletai, Utena, Visaginas, and Zarasai.

The characteristics of the research. Analysing the conception of small and medium-sized business and funding possibilities was done the study of scientific literature and documents; for absorption of funds were analysed the data published in Lithuania's statistics department, in official websites of labour exchange and data received from municipalities.

The main conclusion of the research. The small and medium-sized business's subjects in all municipalities of Utena region incompletely absorbs non-refundable funds which are provided to them.

Practical significance of results and use potentialities. The results of research and their analysis can be useful for SME subjects, who search funding sources for their business's start and development. Also, it can be useful to administrations of municipalities.

The keywords: Small and Medium-sized Business; Funding Sources; State Support.

IVADAS

Darbo aktualumas Smulkus ir vidutinis verslas (toliau SVV) užima reikšmingą vietą kiekvienos šalies ekonomikoje ir sudarė ekonomikos gyvybingumą ir konkurencingumą. SVV Lietuvoje vertinamas kaip vienas iš perspektyviausių šalies ekonomikos sektorių. Vykdydama valstybės politiką SVV srityje ir įgyvendindama krizės įveikimo plane numatytas priemones SVV plėtrai, Ūkio ministerija parengė Ekonomikos skatinimo planą. Šiame plane numatyta parama verslui, veiklos sąlygų palengvinimas ir jo skatinimas, finansavimo galimybių išplėtimas, socialinės įtampos visuomenėje mažinimas.¹

Rinkos ekonomikos konkurencingumą bei augimą daugiausia lemia smulkių ir vidutinių įmonių plėtra. Smulkus ir vidutinis verslas yra jautresnis verslo aplinkos pokyčiams, labiau priklauso nuo technologinės pažangos, ūkio išsivystymo bei konkurencijos lygio. Taigi smulkus ir vidutinis darbas yra neatskiriama šalies ekonomikos dalis. Tačiau dažnai neleidžia finansinės galimybės. Finansai suteikia verslui galimybę pasiekti numatytus tikslus.²

SVV subjektams, norintiems išlikti rinkose, reikia tobulėti, gerinti savo veiklos rezultatus, reikia mažinti sąnaudas. Tokiais atvejais verslo įmonės negali laukti, norėdamos išlikti ir toliau vykdyti savo veiklą, jos turi kuo greičiau reaguoti į pokyčius. Pokyčiams atlikti įmonės dažniausiai neturi pakankamai lėšų, kad galėtų bet kada jas panaudoti tam tikroms programoms įdiegti, naujiems projektams realizuoti. Daugelis SVV įmonių aktyviai ieško galimų finansavimo šaltinių, kurie galėtų padėti. Finansinių išteklių paieška ir, žinoma, tinkamas jų panaudojimas visuomet yra aktualus.

Darbo objektas. Lietuvos smulkaus ir vidutinio verslo finansavimo šaltiniai.

Darbo tikslas: Išanalizuoti smulkaus ir vidutinio verslo finansavimo šaltinių įsisavinimą Utenos regione.

Darbo uždaviniai:

1. Pateikti smulkaus ir vidutinio verslo sampratą ir apibūdinti verslo finansavimo šaltinius bei jų klasifikavimą;
2. Apibūdinti smulkaus ir vidutinio verslo struktūrą Utenos regione.
3. Išanalizuoti smulkiam ir vidutiniam verslui skirtų lėšų iš neatlygintinių finansavimo šaltinių įsisavinimą Utenos regione.

Darbo metodai. Baigiamajame darbe naudoti šie metodai: mokslinės literatūros ir dokumentų analizė, statistikinių duomenų analizė. Mokslinės literatūros ir kitų šaltinių analizė atlikta, siekiant išsiaiškinti smulkaus ir vidutinio verslo sampratą, siekiant apibūdinti galimus

¹ LR valstybės kontrolė – valstybinio audito ataskaita 2010–05–28 Nr. VA–P–20-12-10 (žiūrėta 2016-05-25).

² Mačerinskienė I., Ivaškevičiūtė L., Sabaitė G. (2002). SMULKAUS IR VIDUTINIO VERSLO PLĖTROS GALIMYBĖS IR JŲ PROBLEMOS.

verslo finansavimo šaltinius bei jų klasifikavimą. Statistinių duomenų analizė atlikta pateikiant verslo struktūrą ir nagrinėjant verslo finansavimo šaltinių įsisavinimą Utenos regione.

Tyrimo charakteristika. Išnagrinėjus galimų verslo finansavimo šaltinių įvairovę ir jų klasifikavimą teoriniu aspektu, dėl darbo apimties nuspręsta detaliau analizuoti tik lėšų iš negražintinų finansavimo šaltinių, t.y. valstybės paramos, įsisavinimą buvusioje Utenos apskrityje (Anykščių, Ignalinos, Molėtų, Utenos, Visagino ir Zarasų savivaldybių, toliau baigiamajame darbe - Utenos regiono) teritorijoje. Tyrimui naudotas duomenis apie savivaldybių skiriamą paramą pateikė savivaldybių administracijų atsakingi asmenys, kiti duomenys surinkti iš Lietuvos statistikos departamento³, ES paramos panaudojimo barometro⁴, Lietuvos darbo biržos⁵ duomenų bazių. Analizuotas paramos įsisavinimas iš valstybės ir savivaldybių biudžetų bei vietinių fondų 2011-2015 metų laikotarpiu, o ES struktūrinių fondų paramos įsisavinimo analizei pasirinktas 2007–2013 m. etapas, kai parama buvo teikiama pagal Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją ir atskiras veiksmų programas, skirtas strategijai įgyvendinti.

Darbe demonstruojami šie studijų rezultatai:

- Apibūdinti verslą kaip sistemą, verslo aplinką, joje vykstančius įvykius ir procesus;
- Taikyti kompiuterines apskaitos sistemas;
- Taikyti apskaitą reglamentuojančius Lietuvos Respublikos teisės aktus bei verslo apskaitos standartus (VAS);
- Parengti finansines, mokestines, statistines ir kitas ataskaitas;
- Vertinti ūkio subjekto finansinę būklę ir veiklos rezultatus;
- Vykdyti finansinę kontrolę.

Darbo struktūra. Darbas susideda iš įvado, dviejų skyrių, išvadų, 30 pozicijų literatūros sąrašas ir priedų. Darbo apimtis 36 puslapiai be priedų.

³ Rodiklių duomenų bazė. Prieiga per internetą: <http://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize1>

⁴ Detali 2007-2013 m. ES paramos panaudojimo statistika. Prieiga per internetą: <http://www.esparama.lt/barometras>

⁵ Lietuvos darbo biržos statistinės ataskaitos. Prieiga per internetą: https://www.ldb.lt/Informacija/DarboRinka/Puslapiai/statistines_ataskaitos.aspx

1. SMULKAUS IR VIDUTINIO VERSLO SAMPRATA IR FINANSAVIMO ŠALTINIAI

1.1. Smulkaus ir vidutinio verslo samprata

Kai kuriose užsienio šalyse nėra konkretaus mažųjų įmonių sąvokos apibrėžimo, o kartu ir giežtų požymių, pagal kuriuos įmonės priskiriamos tokiai rūšiai. Įvairiose šalyse smulkus ir vidutinis verslas (toliau – SVV) apibūdinamas skirtingai, atsižvelgiant į įvairius požymius. Dabartiniu metu vienu populiariausiu požymiu, apibrėžiant smulkų verslą, yra dirbančių įmonėje skaičius. Šio kriterijaus privalumas yra tas, kad jį galima nesunkiai nustatyti ir patikrinti. Tačiau šis rodiklis nesuteikia informacijos apie darbo ar kapitalo panaudojimo intensyvumą. Kai kuriose šalyse smulkia įmone laikoma ta, kuri turi palyginti nedidelę rinkos dalį, valdoma paties savininko, o ne formalios struktūros, ir nėra stambios korporacijos dalis. Vakarų šalyse maža įmonė turi tenkinti šias šešias sąlygas:

1. Įmonei vadovauja jos savininkas;
2. Įmonės valdymas yra nepriklausomas, kitaip sakant, įmonė nėra didesnės įmonės dalis. Jos savininkas, sprenddamas principinius įmonė valdymo klausimus, yra santykinai laisvas;
3. Sutelktas kapitalas nuosavybės teise priklauso vienam asmeniui ar nedidelei žmonių grupei;
4. Įmonė turi santykinai mažą rinkos dalį, jos veikimo sritis daugiausia vietinė;
5. Įmonė nėra dominuojanti savo veikimo srityse;
6. Įmonės dydis lyginant su kitomis panašiomis įmonėmis yra santykinai nedidelis.

Europos Sąjungoje iki 1997 m. nebuvo vieningo standarto, kuris griežtai ir aiškiai nusakytų, kokia įmonė yra didelė, kokia vidutinė ir kokia labai maža. Europos Komisija visoms ES narėms nutarė rekomenduoti laikytis vienodų standartų, apibrėžiant smulkias ir vidutines įmones. Jos siūlomas apibrėžimas pagrįstas keliais kriterijais: darbuotojų skaičiumi, nepriklausomumu, apyvarta ir įmonės balansu. Pagal dabartines Europos komisijos rekomendacijas SVV įmonė yra ta, kurioje dirba ne daugiau nei 250 žmonių, metinė apyvarta neviršija 50 mln. eurų, o įmonės balansinis turtas neviršija 43 mln. Eurų. Be to, smulki ir vidutinė įmonė neturi priklausyti vienai ar kelioms didelėms įmonėms, kurios nepatenka į klasifikacinę smulkių ir vidutinių įmonių grupę.⁶ Iki tol rodikliai, į kuriuos rekomenduojama atsižvelgti skirstant įmones pagal dydį, buvo mažesni ir nebuvo išskirta mikroįmonė (detalesnė klasifikacija pateikta 1 lentelėje).

⁶ The new SME definition. Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/research/sme-techweb/pdf/sme-definition_en.pdf

Smulkaus ir vidutinio verslo įmonių klasifikavimas pagal Europos Komisijos rekomendacijas

Įmonė	Darbuotojų skaičius	Metinės pajamos / turto balansinė vertė
Vidutinė įmonė	Mažiau kaip 250	Nuo 2005-01-01: metinės apyvarta 50 mln. Eurų arba įmonės turto balansinė vertė yra ne didesnė kaip 43 mln. Eurų Iki 2005-01-01: metinės apyvarta 40 mln. Eurų arba įmonės turto balansinė vertė yra ne didesnė kaip 27 mln. Eurų
Maža įmonė	Mažiau kaip 50	Nuo 2005-01-01: metinės pajamos neviršija 10 mln. Eurų arba įmonės turto balansinė vertė yra ne didesnė kaip 10 mln. Eurų Iki 2005-01-01: metinės apyvarta 7 mln. Eurų arba įmonės turto balansinė vertė yra ne didesnė kaip 5 mln. Eurų
Mikro įmonė	Mažiau kaip 10	Nuo 2005-01-01: metinės pajamos neviršija 2 mln. Eurų arba įmonės turto balansinė vertė yra ne didesnė kaip 2 mln. Eurų Iki 2005-01-01: neapibrėžta

Šaltinis: parengta autorės pagal The new SME definition User guide and model declaration.⁷

Lietuvoje taikoma SVV subjektų samprata apibrėžta Lietuvos Respublikos įmonių finansinės atskaitomybės įstatyme⁸ ir Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatyme⁹.

Pagal galiojančią (nuo 2015-07-01) suvestinę Įmonių finansinės atskaitomybės įstatymo redakciją, atskiroms SVV kategorijoms būdingi dydžiai pateikti 2 lentelėje.

Labai mažų, mažų ir vidutinių įmonių klasifikaciniai rodikliai pagal LR įmonių finansinės atskaitomybės įstatymo galiojančią suvestinę redakciją

Klasifikacinė kategorija	Darbuotojų skaičius	Finansiniai duomenys atitinka bent vieną iš šių sąlygų:	
		Pardavimo grynosios pajamos, Eurais	Turto balansinė vertė, Eurais
Vidutinė įmonė	Mažiau kaip 250	40 000 000	20 000 000
Maža įmonė	Mažiau kaip 50	8 000 000	4 000 000
Labai maža įmonė	Mažiau kaip 10	700 000	350 000

Šaltinis: Sudaryta autorės, pagal Lietuvos Respublikos įmonių finansinės atskaitomybės įstatymo galiojančią suvestinę redakciją.¹⁰

⁷ The new SME definition User guide and model declaration. Prieiga per internetą:

https://www.ffg.at/sites/default/files/downloads/page/benutzerhandbuch_en.pdf

⁸ Lietuvos Respublikos įmonių finansinės atskaitomybės įstatymas. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.132D0D75309C/gpgtbhYQDb>

⁹ Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatymas. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.640D50DB8877/FvNqxCIJzS>

¹⁰ Lietuvos Respublikos įmonių finansinės atskaitomybės įstatymas. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.132D0D75309C/gpgtbhYQDb>

Pagal LR Smulkiojo ir vidutinio verslo įstatymo galiojančią (nuo 2015-01-01) suvestinę redakciją, SVV subjektas yra labai maža įmonė, maža įmonė ar vidutinė įmonė, atitinkanti šio įstatymo 4 straipsnyje nustatytas sąlygas.

3 lentelė

Labai mažų, mažų ir vidutinių įmonių klasifikaciniai rodikliai pagal LR Smulkiojo ir vidutinio verslo įstatymo galiojančią suvestinę redakciją

Klasifikacinė kategorija	Darbuotojų skaičius	Finansiniai duomenys atitinka bent vieną iš šių sąlygų:	
		Metinės pajamos, mln. Eur	Turto balansinė vertė, mln. Eur
Vidutinė įmonė	Mažiau kaip 250	40	27
Maža įmonė	Mažiau kaip 50	7	5
Labai maža įmonė	Mažiau kaip 10	2	1,5

Šaltinis: Sudaryta autorės, pagal LR smulkaus ir vidutinio verslo įstatymo galiojančią nuo suvestinę redakciją.¹¹

Taigi, iš 2 ir 3 lentelėse pateiktos informacijos matome, kad Įmonių finansinės atskaitomybės įstatyme ir Smulkiojo ir vidutinio verslo įstatyme nurodyti dydžiai, pagal kuriuos galima būtų įmones priskirti tam tikrai klasifikacinei kategorijai pagal dydį yra skirtingi, nes skirtinga šių įstatymų paskirtis.

Įmonių finansinės atskaitomybės įstatymas nustato įmonių finansinę atskaitomybę, reikalavimą atlikti įmonių finansinių ataskaitų auditą, įmonių finansinių ataskaitų skelbimo tvarką, metinio pranešimo, mokėjimų valdžios institucijoms ataskaitos parengimo ir skelbimo tvarką, atsakomybę už įmonių finansinių ataskaitų, metinio pranešimo rengimą ir skelbimą. Kiekviena įmonė užregistruota registru centre turi pateikti metines finansines ataskaitas. Finansinės ataskaitos turi būti sudaromos taip, kad teisingai parodytų įmonės turtą, nuosavą kapitalą, įsipareigojimus, pajamas, sąnaudas ir pinigų srautus, jeigu įmonė sudaro pinigų srautų ataskaitą. Metines finansines ataskaitas įmonės sudaro pasibaigus jų finansiniams metams. Įmonės finansiniai metai trunka 12 mėnesių. Įmonės pasirenka finansinius metus atsižvelgdamos į savo veiklos pobūdį. Įregistruotos naujos įmonės sudaro ūkinės veiklos pradžios balansą, kuriame turi būti nurodytas įmonės veiklos pradžioje buvęs turtas, nuosavas kapitalas ir įsipareigojimai. Visos įmonės, tvarkydamos apskaitą ir sudarydamos finansines ataskaitas, vadovaujasi bendraisiais apskaitos principais. Finansinės ataskaitos, kaip nustatyta Buhalterinės apskaitos įstatyme,¹² sudaromos vadovaujantis LR finansinės atskaitomybės įstatymu, verslo apskaitos standartais (toliau VAS)¹³ arba tarptautiniais apskaitos standartais (toliau – TFAS).¹⁴

¹¹ Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatymas. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.640D50DB8877/FvNqxCIIJzS>

¹² Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymas. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.43178AA9832E/hMIYFfoVxx>

¹³ Knyga „VAS 2016“. Prieiga per internetą: <http://www.aat.lt/index.php?id=1421>

¹⁴ Tarptautiniai apskaitos standartai. Prieiga per internetą: <http://www.aat.lt/index.php?id=198>

Aiškinamajame rašte turi būti nurodyta, pagal kokius apskaitos standartus sudarytos finansinės ataskaitos.

4 lentelė

Finansinių ataskaitų rinkinio sudėtis

Labai maža įmonė	Maža įmonė	Vidutinė ir didelė įmonė
<ul style="list-style-type: none"> • trumpas balansas; • trumpa pelno (nuostolių) ataskaita. 	<ul style="list-style-type: none"> • balansas arba sutrumpintas balansas; • pelno (nuostolių) ataskaita; • aiškinamasis raštas. 	<ul style="list-style-type: none"> • balansas; • pelno (nuostolių) ataskaita; • pinigų srautų ataskaita; • nuosavo kapitalo pokyčių ataskaita; • aiškinamasis raštas.

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis LR finansinės atskaitomybės įstatymu.¹⁵

Akcinės bendrovės, uždarnosios akcinės bendrovės, tikrosios ūkinės bendrijos ir komanditinės ūkinės bendrijos, kurių visi tikrieji nariai yra akcinės bendrovės ar uždarnosios akcinės bendrovės, kartu su metinėmis finansinėmis ataskaitomis privalo parengti ir metinį pranešimą.

Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatymas apibrėžia SVV subjektus, jiems taikomas valstybės paramos formas ir kitas šiam verslui svarbias nuostatas. Valstybės parama smulkiojo ir vidutinio verslo subjektams teikiama pagal Vyriausybės smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros programas ir pagal priemones, numatytas savivaldybės strateginiame plėtros ir (arba) savivaldybės strateginiame veiklos planuose.¹⁶

Smulkaus ir vidutinio verslo subjektai negali vienodomis sąlygomis konkuruoti su stambiomis įmonėmis, todėl pagrindiniai verslo plėtros prioritetai tiek Europos Sąjungos, tiek nacionaliniu lygmeniu – visokeriopa remti SVV, skatinti ne tik naujų įmonių steigimą, bet ir sudaryti kuo palankesnes sąlygas jau veikiančioms. Siekiant skatinti SVV (arba MVĮ - mažų vidutinių įmonių) plėtrą ir jų gyvybingumą įgyvendinamos naujos finansinės paramos formos, daug dėmesio skiriama viešųjų paslaugų verslui kokybei užtikrinti¹⁷.

Apibendrinant galima teigti, kad nėra nustatytų vienodų dydžių apibūdinant SVV sampratą. Lietuvos Respublikos įstatymuose nustatyti verslo klasifikavimo pagal dydį požymiai iš dalies sutampa su Europos komisijos rekomendacijomis, tačiau dydžiai, pagal kuriuos verslas priskiriamas vienai ar kitai klasifikaciniai kategorijai skiriasi, tai yra gerokai mažesni. Lietuvoje formuojant finansinės atskaitomybės dokumentus, reikia vadovautis SVV klasifikacines

¹⁵ Lietuvos Respublikos įmonių finansinės atskaitomybės įstatymas. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.132D0D75309C/gpgtbhYQDb>

¹⁶ Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatymas. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.640D50DB8877/FvNqxCIJzS>

¹⁷ Apie smulkų ir vidutinį verslą. <http://www.krvi.lt/5063/aktualu/apie-smulku-ir-vidutini-versla.html> - žiūrėta 2016-03-13

kategorijas apibrėžiančiais dydžiais, nustatytais Įmonių finansinės atskaitomybės įstatyme, o pretenduojant į valstybės, savivaldybių ar ES struktūrinių fondų paramą - atitinkamais dydžiais pagal Smulkią ir vidutinio verslo plėtros įstatymą.

1.2. Smulkaus ir vidutinio verslo finansavimo šaltiniai ir jų klasifikavimas

1.2.1. Verslo finansavimo šaltinių klasifikavimas

Finansavimas – tai tam tikrų lėšų suteikimas verslo subjektui tam, kad jis galėtų įgyvendinti savo tikslus siekiant geresnės veiklos užtikrinimo, konkurencinės kovos įveikimo. Bendrai kalbant, finansavimo esmė yra padidinti lėšų kiekį verslo įmonėje, kad būtų galima vykdyti ar plėtoti veiklą. Teoriniu požiūriu, finansavimas – tai visos finansinės ekonominės priemonės, kurios yra reikalingos įmonės turtui sukurti, veiklai išplėsti, įgyvendinti tam tikrus projektus, programas.¹⁸

Apžvelgus įvairių autorių (Adomonytės, Aleknevičienės, Ališausko, Kartenytės, Mačerinskienės, Rutkausko, Treigienės ir kt.) pateikiamą finansavimo šaltinių klasifikavimą, galima pastebėti, kad finansavimo šaltiniai skirstomi pagal nuosavybę į skolintus ir nuosavus. Nuosavi finansavimo šaltiniai dar skirstomi pagal šaltinio susidarymo vietą į išorinius ir vidinius, t.y. šaltiniai, kurie susidaro įmonės viduje – vidiniai, kurie gaunami iš išorinės aplinkos – išoriniai. Kai kurie autoriai (Adomonytė, Mačerinskienė) pastebi, kad be nuosavų ir skolintų finansavimo šaltinių, galima išskirti ir mišrius finansavimo šaltinius, kurie dėl tam tikrų savybių negali būti priskirti nei skolintiems, nei nuosaviems finansavimo šaltiniams – tai struktūrinių fondų lėšos.

Kai kurie autoriai išorinius verslo finansavimo šaltinius skirto dar ir pagal laiką. D. Treigienė ilgalaikiams išoriniams finansavimo šaltiniams priskiria ilgalaikes paskolas, lizingą, rizikos kapitalo fondų investicijas ir kitus ilgalaikius šaltinius, o trumpalaikiams – trumpalaikes paskolas, kredito liniją, faktoringą ir kitus trumpalaikius šaltinius.¹⁹ I. Kausteklienės pateiktoje klasifikacijoje įvardyti šie ilgalaikiai finansavimo šaltiniai: ilgalaikiai banko kreditai, obligacijos, valstybės parama, lizingas, naujos emisijos akcijos ir pajiniai įnašai, bei – tokie trumpalaikiai šaltiniai: trumpalaikiai banko kreditai, overdraftas, prekybos finansavimas.²⁰

¹⁸ Adomonytė L., Mačerinskienė I. Lietuvos smulkaus ir vidutinio verslo finansavimo plėtros galimybės. Prieiga per internetą: http://jaunasis-mokslininkas.asu.lt/smk_2005/Vadyba/Adomonyte%20Lina.htm

¹⁹ Treigienė, D., 2010. *Investicijos: mokomoji knyga*. Vilnius: Technika

²⁰ ²⁰ Kausteklienė I. (2010). Smulkaus ir vidutinio verslo finansavimo modeliavimas. Prieiga per internetą: http://vddb.library.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:E.02~2010~D_20100617_120007-58998/DS.005.0.01.ETD

Adomonytė L. ir Mačerinskienė I. pastebi tokius finansavimo šaltinių pasirinkimo prioritetus: pelningai dirbančios įmonės pirmenybę teikia vidiniams finansavimo šaltiniams, o trūkstant vidinių finansavimo šaltinių yra pasitelkiami išoriniai finansavimo šaltiniai.²¹

Susistemintą smulkaus ir vidutinio verslo finansavimo šaltinių klasifikaciją (žr. 6 priedą) pateikia I. Kausteklienė magistrantūros studijų baigiamajame darbe “Smulkaus ir vidutinio verslo finansavimo modeliavimas”.²²

Taigi, smulkaus ir vidutinio verslo finansavimo šaltiniai yra skirstomi pagal įvairius požymius. Visi autoriai nurodo, kad pagal susidarymo vietą verslo finansavimo šaltiniai yra vidiniai ir išoriniai. Taigi, toliau pateikiamas detalesnis jų apibūdinimas.

1.2.2. Vidiniai verslo finansavimo šaltiniai

Verslo edukacijos portale M. Kartenytė, kaip vidinius verslo finansavimo šaltinius, įvardija nepaskirstytą pelną, nusidėvėjimo atsargas ir apyvartinių lėšų sumažinimą²³. I. Kausteklienė nurodo, kad vidiniai finansavimo šaltiniai yra savininkų sankaupos, nepaskirstytas pelnas, naujos emisijos akcijos ir pajiniai įnašai, pajamos iš ilgalaikio turto pardavimo ir ilgalaikio turto nusidėvėjimas.²⁴

Manoma, jog nepaskirstytas pelnas yra stabilus lėšų šaltinis. Pagal M. Kartenytę, nepaskirstyti, arba kapitalizuoti, pelną skatina ir mokesčių įstatymai, leidžiantys nepaskirstyto pelno neapmokestinti pajamų mokesčiu. Jeigu pelnas išmokamas dividendams, už jį tenka mokėti įprastinius mokesčius.²⁵

Ilgalaikio turto nusidėvėjimo sumos perkeliama į prekių ar paslaugų savikainą. Atidedant nusidėvėjimo atskaitymų sumas, gali būti kaupiamos lėšos naujam turtui įsigyti. Pagal LR pelno mokesčio įstatymą ilgalaikio turto nusidėvėjimo arba amortizacijos sąnaudos (žr. pelno mokesčio įstatymo 17, 18 ir 19 str.)²⁶ jos yra priskiriamos ribojamų dydžių leidžiamiems atskaitymams, mažina apmokestinamąjį pelną tuo pačiu ir pelno mokesťį.

Galimas, bet pakankamai rizikingas, vidinis finansavimo šaltinis yra apyvartinių lėšų sumažinimas. Sumažinus atsargų kiekį bei skolintojų skaičių, grynuosius pinigus galima perkelti

²¹ Adomonytė L., Mačerinskienė I. Lietuvos smulkaus ir vidutinio verslo finansavimo plėtros galimybės. Prieiga per internetą: http://jaunasis-mokslininkas.asu.lt/smk_2005/Vadyba/Adomonyte%20Lina.htm

²² Kausteklienė I. (2010). Smulkaus ir vidutinio verslo finansavimo modeliavimas. Prieiga per internetą: http://vddb.library.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:E.02~2010~D_20100617_120007-58998/DS.005.0.01.ETD

²³ Kartenytė M. Verslo finansavimo šaltiniai. Prieiga per internetą: <http://www.verslas.in/verslo-finansavimo-saltiniai/>

²⁴ Kausteklienė I. (2010). Smulkaus ir vidutinio verslo finansavimo modeliavimas. Prieiga per internetą: http://vddb.library.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:E.02~2010~D_20100617_120007-58998/DS.005.0.01.ETD

²⁵ Kartenytė M. Verslo finansavimo šaltiniai. Prieiga per internetą: <http://www.verslas.in/verslo-finansavimo-saltiniai/>

²⁶ LR pelno mokesčio įstatymo galiojanti suvestinė redakcija. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.A5ACBDA529A9/EbTWNMsSQq>

į verslą. Tai yra rizikinga, nes smulkaus ir vidutinio verslo subjektams sudėtinga tiksliai prognozuoti paklausą ateityje, dėl ko gali pristigti prekių klientams ar reikalingų priemonių teikiant paslaugas.

Atsižvelgiant į juridinį verslo subjekto statusą, daugumą sprendimų, susijusių su kitų vidinių verslo finansavimo šaltinių panaudojimu priima savininkai. Jie gali formuoti įstatinį kapitalą arba tiesiog įmokėti nuosavus pinigus veiklai pradėti ar plėsti, nuspręsti parduoti turtą.

Lėšas kaupti reikia dokumentuose nurodytomis sąlygomis ir terminais. Įmonėms, kurios tvarkingai registruoja gaunamą pajamas ir turi aiškius tikslus, paprastai yra mažiau sunkumų gaunant reikiamų lėšų ne tik iš vidinių, bet ir iš išorinių finansavimo šaltinių.

1.2.3. Išoriniai finansavimo šaltiniai

Išoriniai verslo finansavimo šaltiniai yra labai įvairūs – tai banko ir kredito unijų paskolos, valstybės parama, Europos Sąjungos struktūriniai fondai, rizikos kapitalo fondai ir kiti. Išoriniai verslo finansavimo šaltiniai skirstomi pagal laiką (Kausteklienė, Treigienė). Toliau išsamiau apibūdinami ilgalaikiai išorinio finansavimo šaltiniai.

Ilgalaikiai banko kreditai. Labiausiai paplitęs finansavimo būdas. Dauguma šalies komercinių bankų verslo plėtrai teikia trejų - septynerių metų trukmės paskolas. Iš visų reikalavimų, svarbiausia yra įkeisti bankui turtą, kurio vertė paprastai yra didesnė negu norima gauti paskolos suma. Ilgalaikių paskolų palūkanos dažniausiai būna kintamos. Dažnai palūkanų dydis priklauso nuo valiutos, kuria norima skolintis, ir vidutinės šešių mėnesių tarpbankinės skolinimosi šia valiuta palūkanų normos LIBOR. Kintamos palūkanos apskaičiuojamos kas pusmetį prie LIBOR normos pridėdant paskolos sutartyje užfiksuotą banko maržos dydį.

Kredito linija. Tai dažniausiai apyvartinio kapitalo finansavimo būdas, kai įmonė, turėdama tam tikrą banko nustatytą skolinimosi limitą, gauna šio limitu neviršijančią sumą iš banko tada, kai jai šios sumos prireikia, ir grąžina tada, kai gauna atsiskaitymą už parduotas prekes. Dažniausiai kredito linija imama tada, kai įmonės kapitalo poreikis labai svyruoja.

Lizingas. Yra skiriamos dvi lizingo rūšys: finansinis ir veiklos. Pirmasis nuo antrojo skiriasi tuo, kad finansinio lizingo atveju pasibaigus sutarties terminui išperkamas turtas pereina lizingo gavėjo nuosavybėn, o antruoju atveju lieka lizingo bendrovės nuosavybėje. Taip pat yra atgalinio lizingo paslauga, t.y. bankas nuperka iš įmonės jos turtą ir jai pačiai po kurio laiko parduoda lizingo būdu. Taip siekiama panaudoti į ilgalaikį turtą įšaldytas lėšas. Paprastai lizingo paslaugos palūkanos būna kiek aukštesnės negu bankų palūkanos.²⁷

²⁷ Kartenytė M. Verslo finansavimo šaltiniai. Prieiga per internetą: <http://www.verslas.in/verslo-finansavimo-saltiniai/>

Išorinio ilgalaikio finansavimo šaltiniui, kuris įvardijamas kaip „naujos emisijos akcijos ir pajiniai įnašai“ priskiriama rizikos kapitalo fondai, stambių kampanijų ir kitų firmų investicinės lėšos, neformalių investuotojų („Verslo angelų“) lėšos.

Rizikos kapitalo fondai. Šie fondai investuoja į sparčiai augančių, perspektyvių įmonių akcinį kapitalą. Rizikos kapitalo finansavimo forma paprastai yra brangesnė negu paskola ar lizingas, taigi, tikslinga ją rinktis tuo atveju, jeigu įmonė negali pasiskolinti iš banko tiek pinigų, kiek jai reikia.²⁸

Verslo angelai – tai individualūs investuotojai, kurie taip pat investuoja savo lėšas į didelį augimo potencialą turinčias įmones. Verslo angelų kapitalas – tai pasiturinčių asmenų, kurie vadinami „verslo angelais“ investicijos į naujus verslus. Verslo angelai - tai neformalus rizikos kapitalas. Dažniausiai verslo angelais tampa buvę antreprenieriai, sėkmingai startavę ir valdę savo verslą, tapę pasiturinčiais ir dabar ieškantys daug žadančių įmonių, kurias verta paremti finansiškai. Verslo angelai yra svarbi finansavimo alternatyva dėl kelių priežasčių. Pirma, verslo angelų yra žymiai daugiau nei galima rasti formalių investuotojų. Antra, verslo angelai finansuoja daug didesnę skaičių įmonių. Trečia, jie investuoja į visus sektorius. Ketvirta, verslo angelai dalinasi savo patirtimi, žiniomis bei asmeninių kontaktų tinklu, kurie gali būti naudingi ne tik kuriant, bet ir toliau vystant verslą.²⁹

Didesnė verslo angelų investuojamų lėšų dalis yra skiriama pradedantiesiems verslams. Tuo tarpu rizikos kapitalas yra labiau linkęs investuoti į verslų auginimą. Kita vertus, verslo angelai skiriasi nuo formalių rizikos kapitalo fondų tuo, kad jie investuoja mažesnes sumas. Neigiamas aspektas dažnai būdingas finansavimui iš verslo angelų yra tas, kad jie nori daryti įtaką valdant įmonę.

Taigi, kalbant apie investavimo galimybes į kapitalą, yra dvi pagrindinės rūšys: rizikos kapitalas (angl. *venture capital* arba VC) ir privatus kapitalas (angl. *private equity* arba PE). Rizikos (RK) arba privatus kapitalas (PK) – tai būdas turėti nuosavybės teisę į įmonę ar jos dalį. Ši nuosavybės forma yra naudinga verslininkams, tačiau jie privalo perleisti įmonės akcijas už kapitalo paskolinimą.³⁰

Valstybės parama yra skirstoma į lengvatinius kreditus, mikrokreditus, subsidijas ir dotacijas. Lietuvoje SVV subjektams taikomas valstybės paramos formos nustato Smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatymas Nr. VIII-935. Įstatymo 3 straipsnyje apibrėžta valstybės paramos sąvoka: „Valstybės parama: 1) valstybės pagalba taikant bet kurią priemonę, atitinkančią Europos Bendrijos steigimo sutarties 87 straipsnio 1 dalyje nustatytus kriterijus; 2)

²⁸ Rizikos kapitalo fondai – alternatyvus verslo finansavimo šaltinis. <http://www.bznstart.lt/verslas/verslo-gidas/1516/Rizikos-kapitalo-fondai-alternatyvus-verslo-finansavimo-saltinis>

²⁹ Verslo angelams. Prieiga internetu: <http://www.versloangelai.eu/>

³⁰ Rizikos kapitalas. Prieiga internetu: <http://vca.lt/rizikos-kapitalas/>

nereikšminga pagalba, kaip ji apibrėžiama Komisijos reglamentuose, priimtuose vadovaujantis 1998 m. gegužės 7 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 994/98 dėl Europos Bendrijos steigimo sutarties 92 ir 93 straipsnių taikymo kai kurioms horizontalios valstybės pagalbos rūšims 2 straipsnio nuostatomis; 3) kita parama, teikiama valstybės biudžeto, savivaldybių biudžetų, valstybės ar savivaldybių pinigų fondų lėšomis.“³¹ Įstatymo 6 straipsnyje nurodytos paramos formos: „Smulkią ir vidutinio verslo subjektams gali būti taikomos šios valstybės paramos formos: 1) mokesčių lengvatos (jei jos nustatytos įstatymų), rinkliavų lengvatos; 2) teisės aktų nustatyta tvarka finansinė parama: lengvatinių paskolų teikimas, labai mažų paskolų teikimas, dalinis ar visiškas palūkanų dengimas, garantijų teikimas, kreditų draudimas, rizikos kapitalo investavimas, tam tikrų išlaidų (steigimo, tyrimų, garantijų mokesčių, kreditų draudimo įmokų, sertifikavimo (registravimo), atitikties įvertinimo ir kitų) kompensavimas, subsidijos darbo vietoms kurti; 3) viešųjų paslaugų verslui teikimas viešojoje įstaigoje „Eksportuojančioji Lietuva“, verslo inkubatoriuose, verslo informacijos centruose, mokslo ir technologijų parkuose ir kituose juridiniuose asmenyse, kurių steigimo dokumentuose nustatytas šių paslaugų teikimas; 4) Vyriausybės ar savivaldybių nustatytos kitos paramos formos.“³²

2001 m. liepos 11 d. nutarimu Nr. 887 „Dėl smulkaus ir vidutinio verslo plėtros“ LR Vyriausybė įsteigė garantijų instituciją UAB „Investicijų ir verslo garantijos“ (toliau – INVEGA). Bendrovės veiklos steigėjo ir priežiūros funkcijas buvo pavesta vykdyti LR ūkio ministerijai.³³

INVEGOS įstatuose nustatytos šios pagrindinės veiklos: individualių ir portfelinių garantijų teikimas; lengvatinių paskolų smulkią ir vidutinio verslo (toliau – SVV) subjektams teikimas ar teikimo administravimas; rizikos kapitalo investavimo priemonių įgyvendinimas; dalies palūkanų kompensavimas; tarpinės institucijos funkcijų ES struktūrinių fondų lėšų valdymo ir kontrolės sistemos administravimo srityje atlikimas; verslo subjektų finansavimui skatinti skirtų finansų inžinerijos priemonių ir finansinių priemonių, įskaitant kontroliuojančiuosius fondus ir fondų fondus, valdymas ir (ar) įgyvendinimas; verslo subjektų turėtų ir valstybės remiamų išlaidų (steigimo, mokymo, konsultacijų, mokslinių tyrimų, sertifikavimo, atitikties įvertinimo, garantijų mokesčių ir kitas) kompensavimas ir subsidijavimas; dotacijų ir (ar) subsidijų darbo vietoms kurti ir (ar) išlaikyti, konkurencingumui didinti, teikimas.³⁴ UAB „Investicijų ir verslo garantijos“ neteikia paskolų verslui, tačiau teikia

³¹ Lietuvos Respublikos smulkią ir vidutinio verslo plėtros įstatymas. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.640D50DB8877/FvNqxCIJzS>

³² Ten pat.

³³ Steigėjas. Prieiga per internetą: <http://invega.lt/lt/pagrindinis/apie-invega/steigejas>

³⁴ Apie INVEGĄ. Prieiga per internetą: <http://invega.lt/lt/pagrindinis/apie-invega/veiklos-tikslai>

valstybės garantijas, kurių patikimumo dėka bankai daug lengviau suteikia kreditą verslui, dalinai kompensuoja bankų nustatytas palūkanas.

Valstybės parama SVV subjektams teikiama pagal Vyriausybės ar savivaldybių smulkaus ir vidutinio verslo plėtros programas, kurių rengimas ir įgyvendinimas finansuojami iš valstybės ar savivaldybių biudžetų bei fondų lėšų. Reikšmingi SVV yra Verslumo skatinimo fondas, Atviras kreditų fondas, darbo biržos dotacijos. Darbo biržos dotacijos – skiriamos negrąžintinos dotacijos darbo užmokesčiui kompensuoti, darbo vietai įrengti. Šios dotacijos skiriamos už įdarbintus bedarbius, ekonominius sunkumus patiriančių įmonių darbuotojus, neįgaliuosius, kitus socialiai pažeidžiamus asmenis.

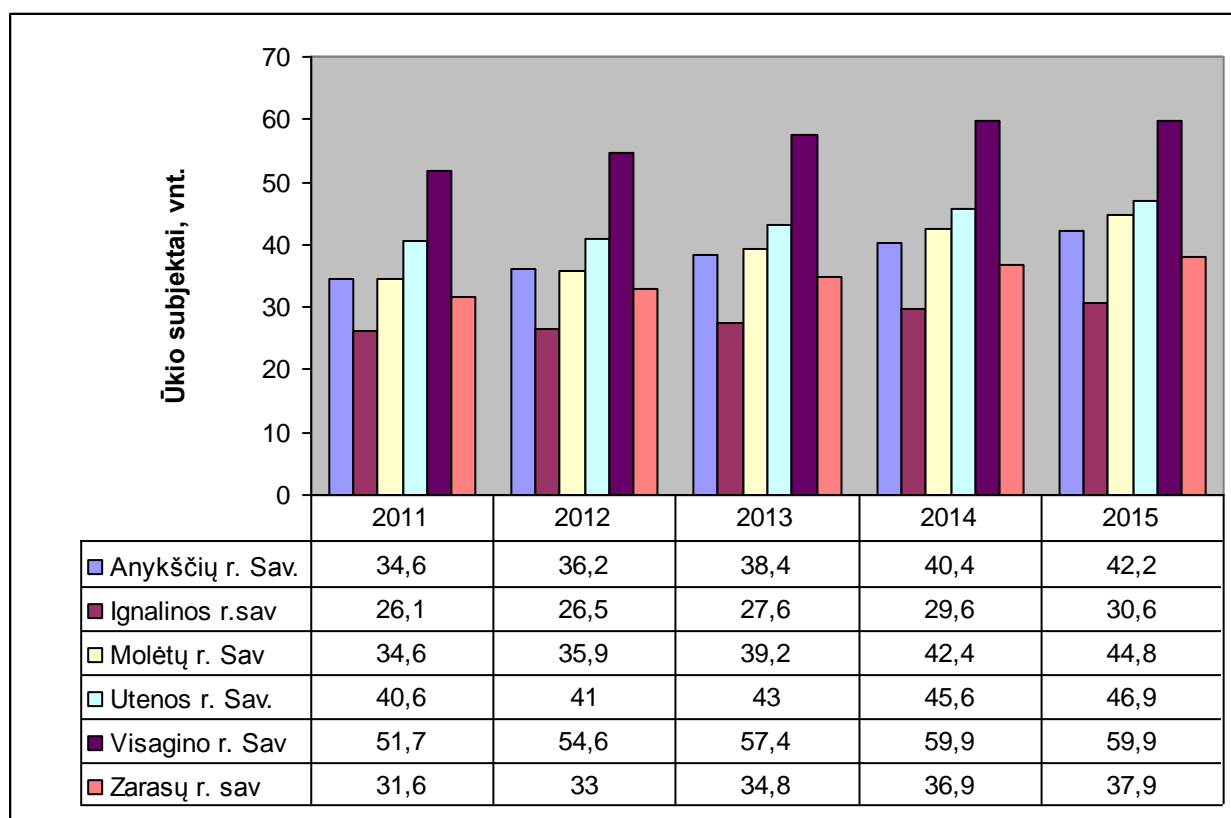
Valstybė ir jos institucijos organizuoja ir administruoja ES ir kitų išorinių finansinių mechanizmų paramą **ES ir kitų išorinių finansinių mechanizmų parama** – tai negrąžintina parama fiziniams ar juridiniams asmenims už tai, kad jie įgyvendina iniciatyvas ar sprendžia problemas tam tikrose remiamose srityse. ES ir kitų finansinių mechanizmų parama nėra skirta tam, kad remtų absoliučiai visas sritis. ES parama yra ribota savo piniginiiais ištekliais ir ja siekiama investuoti į labiausiai paramos reikalingas viešąsias sritis ar itin perspektyvias verslo sritis, kurios kuria pridėtinę vertę, didina konkurencingumą, įdarbina žmones, yra inovatyvios. Gavus ES paramą, jei ji tinkamai ir skaidriai įsisavinama, jos nereikia grąžinti, už ją nereikia mokėti palūkanų, tačiau yra prisiimami įsipareigojimai tam tikram laikotarpiui.

Apibendrinant galima teigti, kad mokslinėje literatūroje nėra labai vieningos verslo finansavimo šaltinių klasifikacijos. Dauguma autorių verslo finansavimo šaltinius skirsto pagal nuosavybę, susidarymo vietą ir laiką. Apibūdinant verslo išorinius verslo finansavimo šaltinius, pastebėta, kad iš kai kurių iš jų gaunamos lėšos yra negrąžinamos. Prie tokių šaltinių galima būtų priskirti finansavimą, gautą pagal Vyriausybės ar savivaldybių vykdomas smulkaus ir vidutinio verslo plėtros programas. Šios programos gali būti finansuojamos iš valstybės ir savivaldybių biudžetų bei Lietuvos ir Europos Sąjungos fondų.

2. PARAMOS SMULKIAM IR VIDUTINIAM VERSLUI IŠ ĮSISAVINIMAS UTENOS REGIONE

2.1. Smulkaus ir vidutinio verslo struktūra Utenos regione

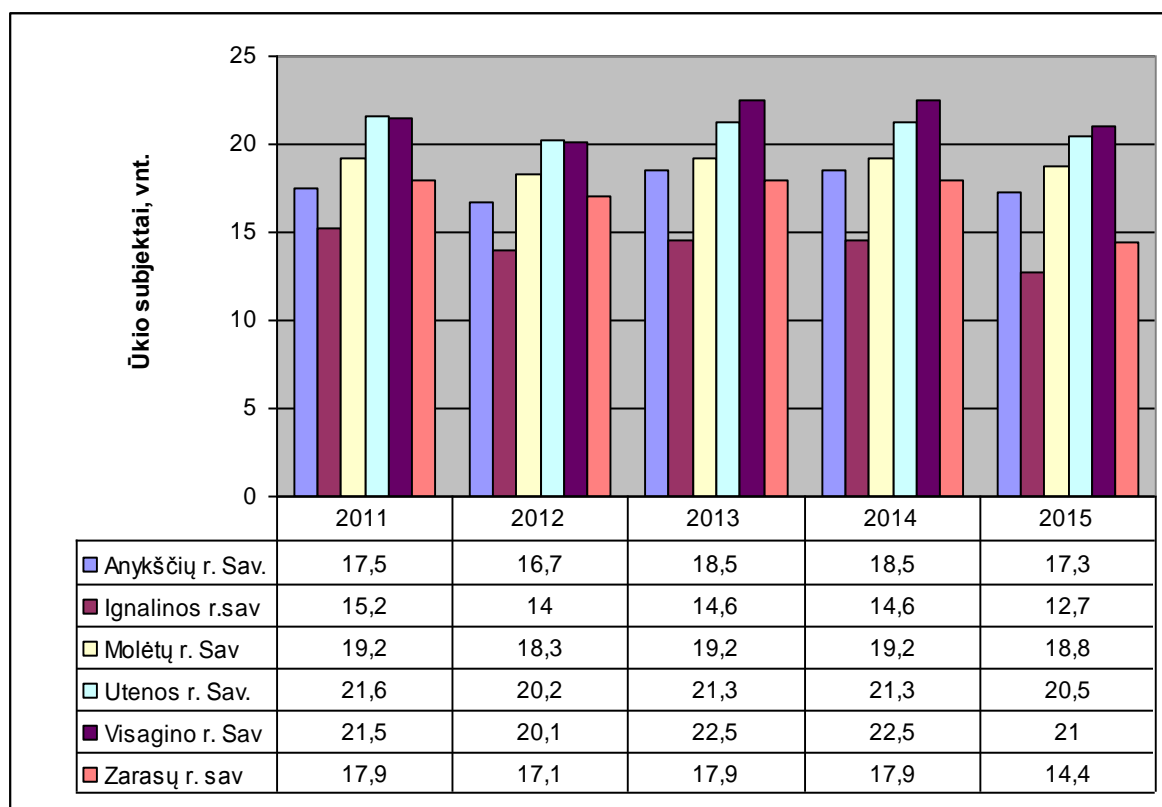
Smulčio ir vidutinio verslo plėtros skatinimas yra vienas iš svarbiausių Lietuvos Respublikos Vyriausybės ekonominės politikos uždavinių. Smulkių ir vidutinių įmonių steigimasis ir jų konkurencingumo didėjimas yra šalies ekonomikos augimo pagrindas ir vienas iš pagrindinių darbo vietų kūrimo šaltinių. Vienas iš svarbiausių rodiklių, apibūdinančių verslo situaciją ir gyventojų verslumo lygį savivaldybėje, yra ne tik bendras įmonių skaičius, bet ir įmonių skaičius, tenkantis tūkstančiui gyventojų.

1 pav. Utenos regiono savivaldybėse 1000-iui gyventojų tenkantis įregistruotų ūkio subjektų skaičius 2011-2015 metų laikotarpiu

Kaip matome 1 pav. įregistruotų ūkio subjektų skaičius, tenkantis 1000-iui gyventojų, 2011-2015 metų laikotarpiu visose Utenos regiono savivaldybėse nuolat didėjo. Anykščių rajono savivaldybėje sudaro 2015 m. 1000-iui gyventojų teko 42,2 ūkio subjekto, Ignalinos rajono savivaldybėje - 30,6, Molėtų rajono savivaldybėje - 44,8, Utenos rajono savivaldybėje - 46,9, Visagino rajono savivaldybėje - 59,9, ir Zarasų rajono savivaldybėje - 37,9. Pagal įregistruotų ūkio subjektų skaičių, tenkanti 1000-iui gyventojų, aukščiausias rodiklis yra

Visagino savivaldybėje (59,9), žemiausias – Ignalinos savivaldybėje (30,6). Lietuvos Respublikos 2015 m. vidurkis – 75,3 ūkio subjektai 1000-iui gyventojų, Utenos regiono – 44,6. (Žr. 2 priedą). Taigi, įregistruotų ūkio subjektų skaičius tenkantis 1000-iui gyventojų didėja tiek atskirose savivaldybėse, tiek Utenos regione, tiek Lietuvoje, tačiau Utenos regionas gerokai atsilieka nuo bendros šalies situacijos.

2 pav. Utenos regiono savivaldybėse 1000-iui gyventojų tenkantis veikiančių ūkio subjektų skaičius 2011-2015 metų laikotarpiu

Ne visi įregistruoti SVV subjektai vykdo veiklą, veikiančių ūkio subjektų yra gerokai mažiau nei įregistruotų. 2 paveiksle matome, jog veikiančių ūkio subjektų, tenkančių 1000-iui gyventojų, 2015 m. daugiausia buvo Visagino rajono savivaldybėje (21) ir Utenos rajono savivaldybėje (20,5), mažiausia Ignalinos rajono savivaldybėje (12,7) ir Zarasų rajono savivaldybėje (14,4). Per 2011 – 2014 m. laikotarpį šio rodiklio ženklų didėjimo ar mažėjimo pokyčių nepastebėta, tačiau, 2015 m., lyginant su 2014 m., veikiančių ūkio subjektų sumažėjo visose Utenos regiono savivaldybėse, o ypač Zarasų rajono savivaldybėje. Tuo tarpu Lietuvoje per visą 2011 – 2015 m. laikotarpį veikiančių ūkio subjektų, tenkančių 1000-iui, skaičius nuolat didėjo (žr. 2 priedą). 2015 m. Lietuvos Respublikoje 1000-iui gyventojų teko 31,8 ūkio subjekto, Utenos regione – 18,1.

**Metų pradžioje veikusių įmonių skaičius Utenos regiono savivaldybių teritorijose
2011-2016 m. laikotarpiu**

Metai	Anykščių sav.	Ignalinos sav.	Molėtų sav.	Utenos sav.	Visagino sav.	Zarasų sav.	Utenos regionas
2011	333	157	274	645	335	264	2008
2012	300	133	251	561	280	155	1680
2013	327	136	254	585	301	156	1759
2014	336	134	266	596	287	167	1786
2015	354	150	283	637	299	172	1895
2016	355	163	310	668	292	176	1964

Šaltinis: Sudaryta autorės, pagal statistikos departamento duomenis.³⁵

Pagal statistikos departamento duomenis (žr. 5 lentelę), 2016 m. pradžioje Utenos regione veikė 1964 smulkos ir vidutinių įmonės, daugiausia iš jų Utenos rajono savivaldybės teritorijoje (668), mažiausia – Ignalinos rajono savivaldybės teritorijoje (163).

Užimtų gyventojų skaičius

Teritorija	Metai				
	2011	2012	2013	2014	2015
	Užimtieji, tūkst.				
Lietuvos Respublika	1 253,6	1 275,7	1 292,8	1 319,0	1 334,9
Utenos apskritis	52,9	54,8	58,9	58,3	57,4
Anykščių r. sav.	7,7	7,6	8,9	10,6	10,2
Ignalinos r. sav.	4,4	4,3	4,9	5,0	6,8
Molėtų r. sav.	7,6	7,5	7,5	6,0	5,7
Utenos r. sav.	17,6	18,1	19,1	19,4	20,5
Visagino sav.	10,7	10,9	10,8	9,5	8,6
Zarasų r. sav.	4,9	6,4	7,7	7,9	5,5

Šaltinis: Sudaryta autorės, pagal statistikos departamento metinius darbo jėgos, užimtumo ir nedarbo rodiklius.³⁶

Pagal statistikos departamento duomenis (žr. 6 lentelę), 2015 metais Lietuvoje buvo 1334,9 tūkst. užimtų gyventojų, o Utenos apskrityje - 57,4 tūkst. Didžiausias užimtų gyventojų skaičius buvo Utenos raj. savivaldybėje ir sudarė 20,5 tūkst., mažiausia užimtų gyventojų buvo

³⁵ Verslo struktūra ir finansai. Prieiga per internetą: <http://osp.stat.gov.lt/rodikliai42>

³⁶ Metiniai darbo jėgos, užimtumo ir nedarbo rodikliai. Prieiga per internetą: <http://osp.stat.gov.lt/temines-lenteles20>

Zarasų r. savivaldybėje (5,5 tūkst.). Pastebima, kad Anykščių, Ignalinos ir Utenos savivaldybėse užimtųjų skaičius didėja, o Molėtų, Visagino ir Zarasų savivaldybėje užimtųjų skaičius mažėja.

Kaip buvo minėta teorinėje darbo dalyje, valstybė teikia paramą SVV. Viena iš tokios pagalbos formų, vietinių užimtumo iniciatyvų projektų finansavimas. 7 lentelėje nurodyta, kiek buvo įgyvendinta vietinių užimtumo iniciatyvų projektų ir, kiek juos įgyvendinus sukurta naujų darbo vietų.

7 lentelė

Vietinių užimtumo iniciatyvų projektų įgyvendinimas

Teritorinės darbo biržos	Įgyvendinta vietinių užimtumo iniciatyvų projektų					Sukurta darbo vietų					Viso sukurta darbo vietų	Viso įgyvendinta projektų
	Metai					Metai						
	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015		
Šalyje	49	95	131	83	96	288	327	461	323	390	1 789	454
Utenos apskritis	4	10	16	7	9	28	29	55	34	44	190	46
Anykščių	0	1	2	1	1	0	4	6	5	8	23	5
Ignalinos r. sav.	0	3	2	1	0	0	9	5	5	0	19	6
Visagino m. sav.	0	0	0	0	3	0	0	0	0	8	8	3
Molėtų	1	1	2	2	4	2	2	7	10	20	41	8
Utenos	1	2	7	1	1	6	5	28	4	8	51	12
Zarasų	2	3	3	2	0	20	9	9	10	0	48	10

Šaltinis: Sudaryta autorės pagal Lietuvos darbo biržos statistines ataskaitas³⁷

Vietinių užimtumo iniciatyvų (toliau – VUI) projektai vykdomi visose Utenos apskrities savivaldybėse. Pagal Darbo biržos duomenis, aktyviausiai VUI projektai buvo rengiami ir plėtojant verslą įgyvendinti Utenos, Zarasų ir Molėtų savivaldybėse. Visagino savivaldybė 2015 metais šioje programoje dalyvavo pirmą kartą ir įgyvendino 3 projektus, pagal kuriuos įsteigta 8 naujos darbo vietos. Per paskutiniuosius 5 metus pagal šią programą Utenos apskrityje iš viso įgyvendinti 46 projektai ir įsteigta 190 naujų darbo vietų.

Valstybės pagalba smulkiam ir vidutiniam verslui pasireiškia ir per darbo biržos paramą naujoms darbo vietoms steigti. Tiek VUI projektai, tiek darbo biržos parama naujoms darbo vietoms kurti finansuojama Valstybės biudžeto bei Užimtumo fondo lėšomis.³⁸

Kaip matome pagal duomenis, pateiktus 8 lentelėje, visose buvusios Utenos apskrities savivaldybėse darbo biržos parama naujoms darbo vietoms kurti kiekvienais metais aktyviai

³⁷ Lietuvos darbo biržos statistinės ataskaitos. Prieiga per internetą:

https://www.ldb.lt/Informacija/DarboRinka/Puslapiai/statistines_ataskaitos.aspx

³⁸ Ten pat.

pasinaudojama. 2011 – 2013 m. laikotarpiu įsteigtų darbo vietų, pasinaudojant darbo biržos parama, skaičius visose savivaldybėse didėjo, o nuo 2014 metų pradėjo mažėti.

8 lentelė

Įsteigta darbo vietų pasinaudojus darbo biržos parama 2011-2015 m. laikotarpiu

Apskritis, teritorinės darbo biržos	2011	2012	2013	2014	2015	Viso
ŠALYJE	2508	10233	7841	7187	7034	34803
Utenos apskritis	250	786	882	681	565	2599
Anykščių	46	113	158	108	91	516
Ignalinos r. sav.	14	55	83	57	44	253
Visagino m. sav.	39	85	98	82	63	367
Molėtų	56	135	168	163	148	670
Utenos	34	308	258	198	150	948
Zarasų	61	90	117	73	69	410

Šaltinis: Sudaryta autorės pagal Lietuvos darbo biržos statistines ataskaitas.³⁹

Daugiausia darbo vietų, pasinaudojant darbo biržos parama, 2011-2015 m. laikotarpiu buvo sukurta Utenos (948), Molėtų (670) ir Anykščių (516) savivaldybėse, mažiausia - Ignalinos savivaldybėje (253).

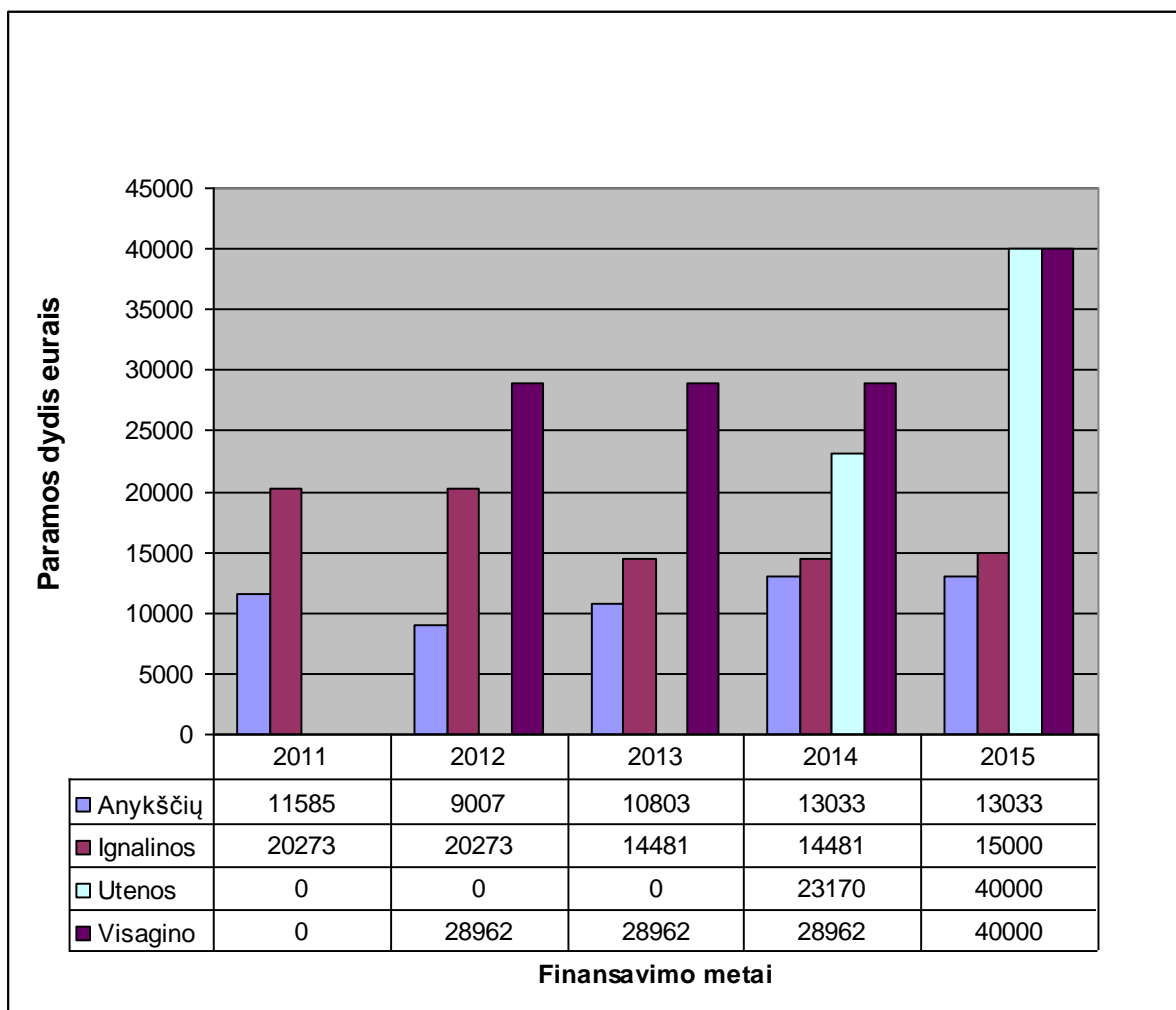
Apibendrinat galima teigti, kad Utenos regione, kai ir Lietuvoje, įregistruotų SVV subjektų skaičius, tenkantis 1000-iai gyventojų, didėja, tačiau veikiančių SVV subjektų, tenkančių 1000-iai gyventojų, skaičiaus pokyčiai Utenos regione nesutampa su šio rodiklio pokyčiais Lietuvoje: Lietuvoje didėja, Utenos regione sumažėjo. Visose Utenos regiono savivaldybėse veikiančios įmonės aktyviai naudojami darbo biržos parama naujoms darbo vietoms steigti, tačiau tai tiesioginės įtakos užimtųjų skaičiaus pokyčiams neturi.

2.2. Paramos iš savivaldybių biudžetų įsisavinimo Utenos regione analizė

Paramą smulkiam ir vidutiniam verslui finansuoti skiria ir savivaldybių tarybos. Informacija gauta iš savivaldybių administracijų atsakingų asmenų apie paramą SVV yra pateikta yra pateikta 3 priede.

³⁹Lietuvos darbo biržos statistinės ataskaitos. Prieiga per internetą:
https://www.ldb.lt/Informacija/DarboRinka/Puslapiai/statistines_ataskaitos.aspx

Trečiame paveiksle pavaizduota koks paramos dydis per paskutinius 5 metus, t.y. 2011 - 2015 metų laikotarpiu, buvo numatytas skirti iš Utenos regiono savivaldybių biudžetų verslo subjektams finansuoti pagal SVV rėmimo programas. Molėtų ir Zarasų rajonų savivaldybės smulkaus ir vidutinio verslo iš savo biudžetų visai nefinansuoja, o Anykščių ir Ignalinos rajonų savivaldybėse tokia parama skiriama per visą nagrinėjamą laikotarpį, (žr. 3 priedą). Utenos rajono savivaldybė SVV finansuoja tik nuo 2014 m., o Visagino savivaldybė – nuo 2012 metų.

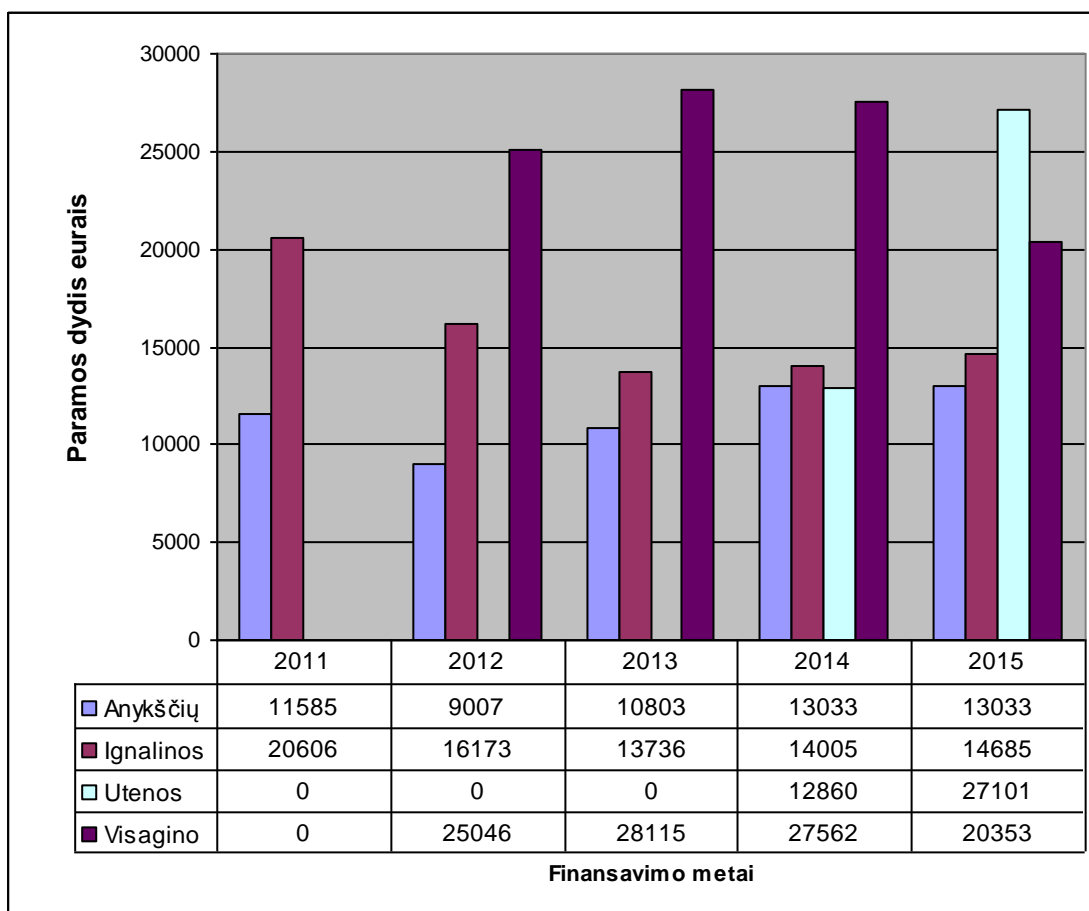

3 pav. Numatytas skirti paramos iš savivaldybių biudžetų dydis SVV subjektams finansuoti 2011 – 2015 m., eurai

Savivaldybių skiriamos sumos SVV finansavimui yra santykinai mažos. Didžiausią per visą nagrinėjamą laikotarpį sumą, t.y. po 40 000 eurų, buvo 2015 metais numačiusios skirti Utenos ir Visagino savivaldybės.

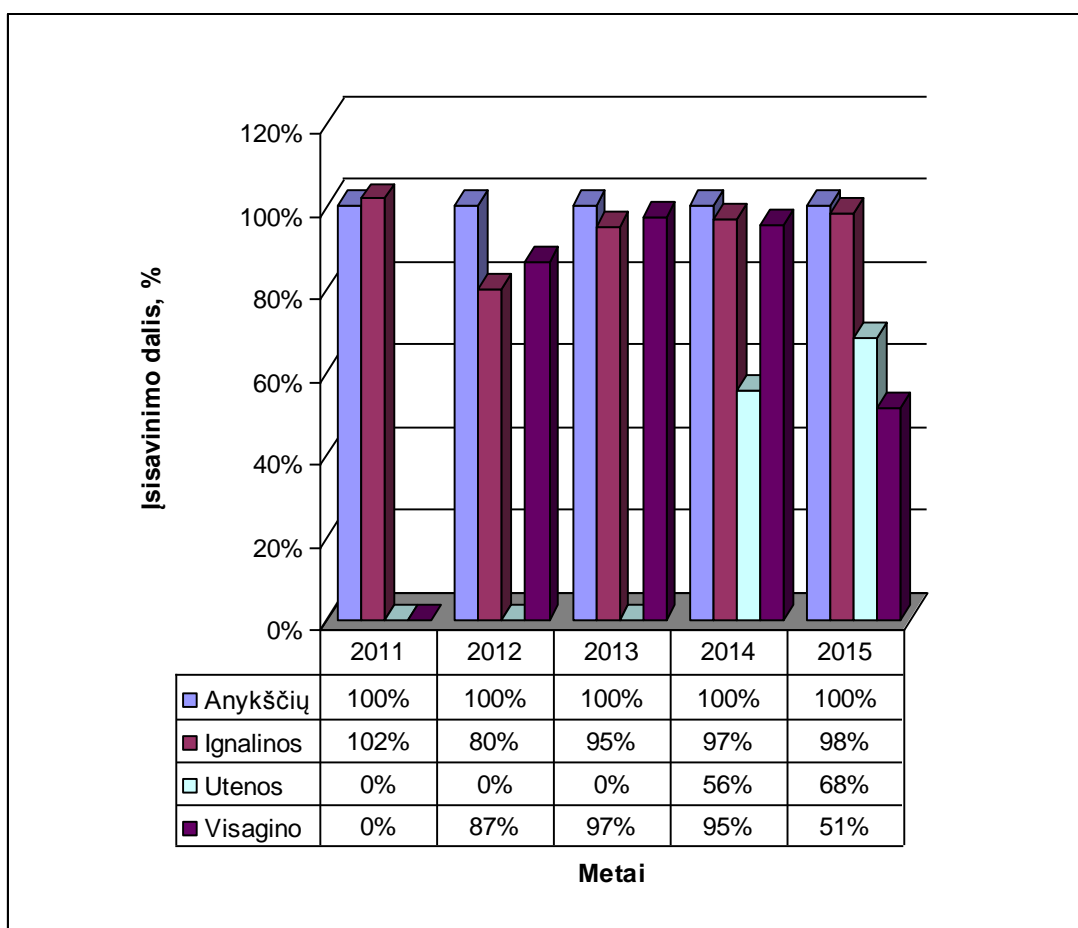
Toliau, t.y. 4 paveiksle pateikta, kiek savivaldybių skirtų lėšų buvo įsisavinta. Kaip matome, daugeliu atvejų numatyta skirti (žr. 3 pav.) iš savivaldybių biudžetų suma SVV finansavimui buvo didesnė, negu skirta (žr.4 pav.). Galime teigti, jog visose savivaldybėse,

išskyrus Anykščių, SVV subjektai yra nepakankamai aktyvūs įsisavinant savivaldybių skiriamą paramą. Nustatyti priežastis, dėl kurių nepilnai įsisavinama savivaldybių parama, galima būtų tik atlikus atitinkamoje savivaldybėje veikiančių SVV subjektų apklausą.

4 pav. Skirtas paramos iš savivaldybių biudžetų dydis SVV subjektams finansuoti 2011 – 2015 m., eurais

Penktame paveiksle pateikta, kiek procentų visos numatytos skirti savivaldybių paramos yra įsisavinama. Visą numatytą skirti paramą įsisavina tik Anykščių savivaldybės teritorijoje veikiančys SVV subjektai. Iš Ignalinos savivaldybės SVV subjektams 2011 metais pavyko gauti 2% daugiau paramos, nei buvo numatyta skirti, tačiau 2012 metais įsisavinta tik 80% šios savivaldybės skirtos paramos. Mažiausiai įsisavinamos Utenos rajono savivaldybės skiriamos sumos: 2014 m. įsisavinta 56%, o 2015 metais – 68% numatytos skirti paramos. Taip pat 2015 metais mažai (51%) buvo panaudota ir Visagino savivaldybės numatyta skirti parama, nors 2014 buvo įsisavinta 95%, o 2013 metais - 97% šios savivaldybės numatytos skirti paramos.

5 pav. Savivaldybių paramos įsisavinimas 2011-2015 m., procentais

Apibendrinus savivaldybių teikiamą paramą SVV subjektams, pastebėta jog ne visos savivaldybės iš savo biudžetų tokią paramą teikia, o tose savivaldybėse kur ji yra numatyta teikti, SVV subjektai ne visuomet ją pilnai įsisavina. Išimtis yra Anykščių savivaldybės parama – kiek numatoma skirti, tiek įsisavinama. Mažiausia numatytos skirti paramos dalis yra įsisavinama pagal Utenos rajono savivaldybės SVV rėmimo programas. Galima teigti, kad SVV subjektai yra nepakankamai aktyvūs įsisavinant savivaldybių skiriamą paramą.

2.3. Paramos iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų įsisavinimo Utenos regione analizė

Dar vienas nagrinėjamas finansavimo šaltinis - parama SVV iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų. Analizei pasirinktas ES struktūrinių fondų paramos Lietuvai 2007–2013 m. etapas, kai parama buvo teikiama pagal Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją ir atskiras veiksmų programas, skirtas strategijai įgyvendinti. Šiuo laikotarpiu lėšos iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų skirtos verslumo skatinimui, įmonių produktyvumo didinimui, įmonių augimui ir plėtrai. Didelė dalis paramos buvo teikiama mokslinių tyrimų plėtrai ir investicijoms į naują įrangą, verslo valdymo sistemas, standartų

diegimą ir kt. Ypatingas dėmesys skiriamas mažų ir vidutinių verslų plėtros potencialo didinimui⁴⁰.

Smulkaus ir vidutinio verslas galėjo gauti paramą pagal Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos verslumo skatinimas priemonę. Kurios tikslas - sudaryti įmonėms, fiziniams asmenims pradėti savo verslą, taip pat socialinėms įmonėms plėtoti savo verslą, naudojantis finansų inžinerijos priemonėmis, tuo skatinant verslumą ir savarankišką užimtumą. Pagal šia programa gali kreiptis socialinės įmonės, siekiančių plėtoti savo verslą, labai mažų ir mažų įmonių, fizinių asmenų, norinčių pradėti savo verslą, projektams, jeigu jie nėra finansuojami pagal Europos regioninės plėtros fondo finansų inžinerijos priemones.

Dar SVV galėjo gauti finansavimą pagal Ekonomikos augimo veiksmų programą, kurioje apima šias priemones:

- **Idėja LT.** Tikslas - labai mažų, mažų ir vidutinių įmonių planuojamų mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros projektų techninių galimybių studijų, skirtų tinkamai pasirengti įgyvendinti mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros projektus ir sumažinti didesnių investicijų nesėkmės riziką, atlikimas.
- **InoČekiai LT.** Tikslas - didinti šalies ūkio konkurencingumą, verslo produktyvumą ir aukštos pridėtinės vertės verslo lyginamąją dalį, skatinti smulkiojo ir vidutinio verslo subjektus vykdyti inovacinę veiklą, skatinti mokslo ir verslo bendradarbiavimą.
- **E-verslas LT.** Tikslas - skatinti labai mažas, mažas ir vidutines įmones diegti informacines technologijas ir sudaryti palankias sąlygas jų darbo našumui ir eksportui didinti.
- **Lyderis LT.** Tikslas - įmonių (ne mažiau kaip 70 procentų lėšų skirti mažų ir vidutinių įmonių projektams finansuoti), išskyrus labai mažas įmones, skatinti įmonių investicijas, kuriomis didinamas jų darbo našumas ir eksportas ar pradedama naujų produktų gamyba.
- **Procesas LT.** Tikslas - skatinti mažas ir vidutines įmones diegti šiuolaikiškus vadybos metodus ir valdymo sistemas, tuo sudaryti palankias sąlygas įmonių darbo našumui ir eksportui didinti.
- **ASISTENTAS-2.** Tikslas - skatinti naujų menų inkubatorių kūrimą ir plėtrą – sudaryti palankias sąlygas steigti smulkiojo ir vidutinio verslo subjektus, juos plėsti, didinti jų gyvybingumą.
- **Asistentas-4,** kurios tikslas - skatinti viešųjų paslaugų verslui teikėjus teikti verslo poreikius atitinkančią geresnės kokybės informaciją ir paslaugas ir taip pagerinti verslo sąlygas smulkiojo ir vidutinio verslo subjektams ir asmenims, ketinantiems pradėti verslą.

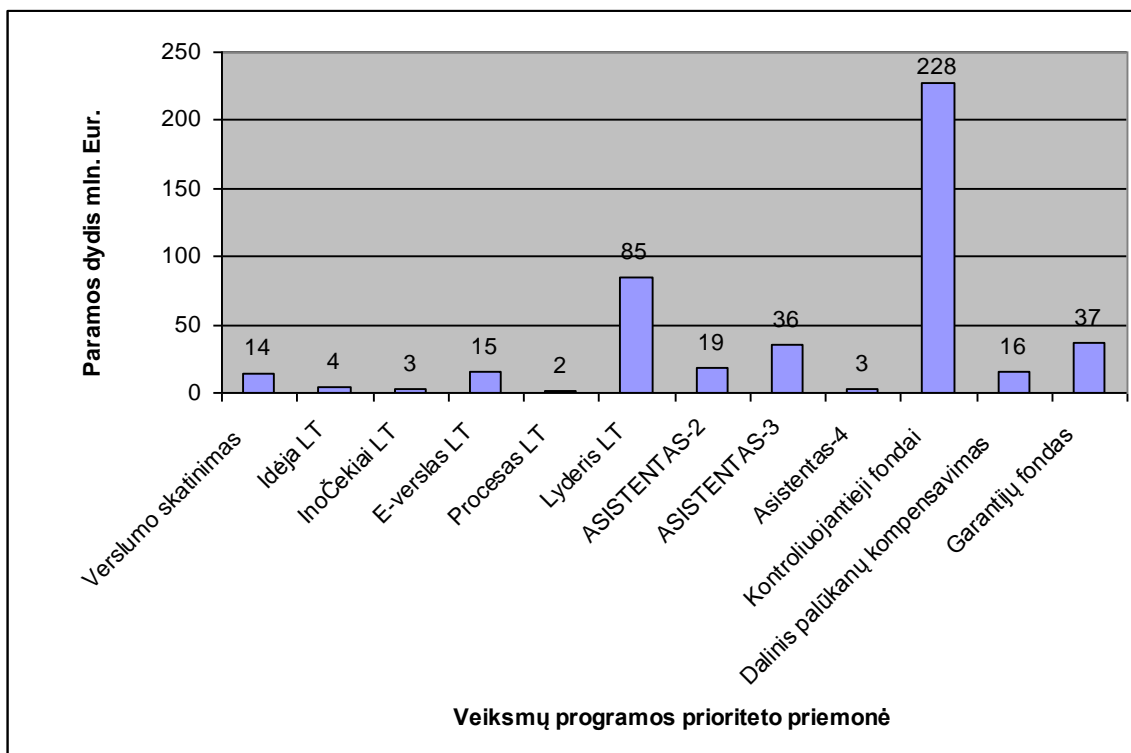
⁴⁰ ES parama verslui. Priega per internetą: <http://www.esparama.lt/es-parama-verslui> - žiūrėta 2016-05-10

- **ASISTENTAS-3.** Tikslas - sudaryti sąlygas didinti šalies įmonių gyvybingumą, tarptautinį konkurencingumą, skatinti verslumą, pritraukti į Lietuvą geros kokybės užsienio investicijų, kurti ilgalaikį ir nuoseklų Lietuvos – palankios verslui ir investicijoms valstybės – ekonominį įvaizdį.
- **Kontroliuojantieji fondai.** Tikslas - gerinti SVV subjektų priėjimą prie išorinio finansavimo šaltinių (pavyzdžiui, kreditų teikimas SVV subjektams, rizikos kapitalo fondų investicijos į ankstyvosios vystymosi ir (ar) augimo stadijos labai mažas, mažas ir vidutines įmones, kurios turi didelį augimo potencialą, kitos gražintinos finansinės paramos priemonės, kurios mažintų finansų rinkos pasiūlos ir paklausos trūkumus), taip skatinti naujų verslų kūrimąsi, įmonių produktyvumo didėjimą.
- **Dalinis palūkanų kompensavimas.** Tikslas - palengvinti SVV subjektų, finansų įstaigoms gražinančių paskolas ar vykdančių lizingo (finansinės nuomos) sutartyse nustatytus įsipareigojimus, finansinę naštą ir papildomai skatinti įmonių plėtrą.
- **Garantijų fondas.** Tikslas - gerinti SVV subjektų priėjimą prie finansavimo šaltinių, mažinti finansų įstaigų reikalaujamo užstato ar pradinių įnašų finansinę naštą SVV subjektams – iš finansų įstaigų pritraukti (gauti) finansavimą, kurio reikia verslui pradėti ar plėtoti, skatinti įmonių verslo steigimąsi ir veikiančių SVV subjektų produktyvumo didėjimą.

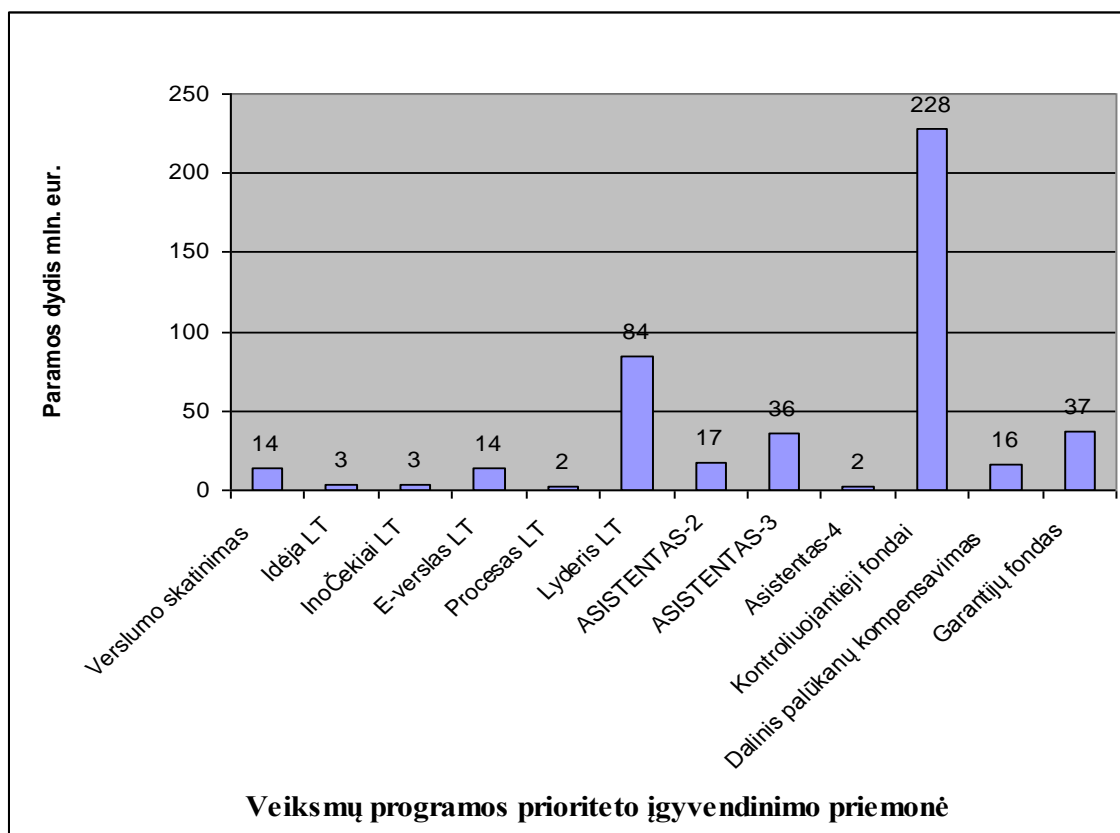
Pagal detalią 2007-2013 m. ES paramos panaudojimo statistiką⁴¹ sudarytos suvestinės lentelės (žr. 4 priedą ir 5 priedą). Pagal suvestines lenteles buvo apskaičiuota kiek lėšų buvo numatyta skirti iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir kiek jų įsisavino Utenos apskrities savivaldybėse veikiantys ūko subjektai.

Taigi, pirmiausiai apie numatytą skirti (žr. 6 pav.) ir įsavintą (žr. 7 pav.) iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramą SVV Lietuvoje. Pagal informaciją, pateiktą minėtuose paveiksluose, matyti, kad didžiausios sumos buvo numatytos skirti taip pat ir įsisavintos pagal priemones „Konsoliduojamieji fondai“ ir „Lyderis LT“. Pagal priemonę „Kontroliuojantieji fondai“ skirta 228 mln. Eurų, tiek ir įsisavinta, o pagal priemonę „Lyderis LT“ įsisavinta ne visa numatyta skirti suma.

⁴¹ Detali 2007-2013 m. ES paramos panaudojimo statistika. Prieiga internetu: <http://www.esparama.lt/barometras>

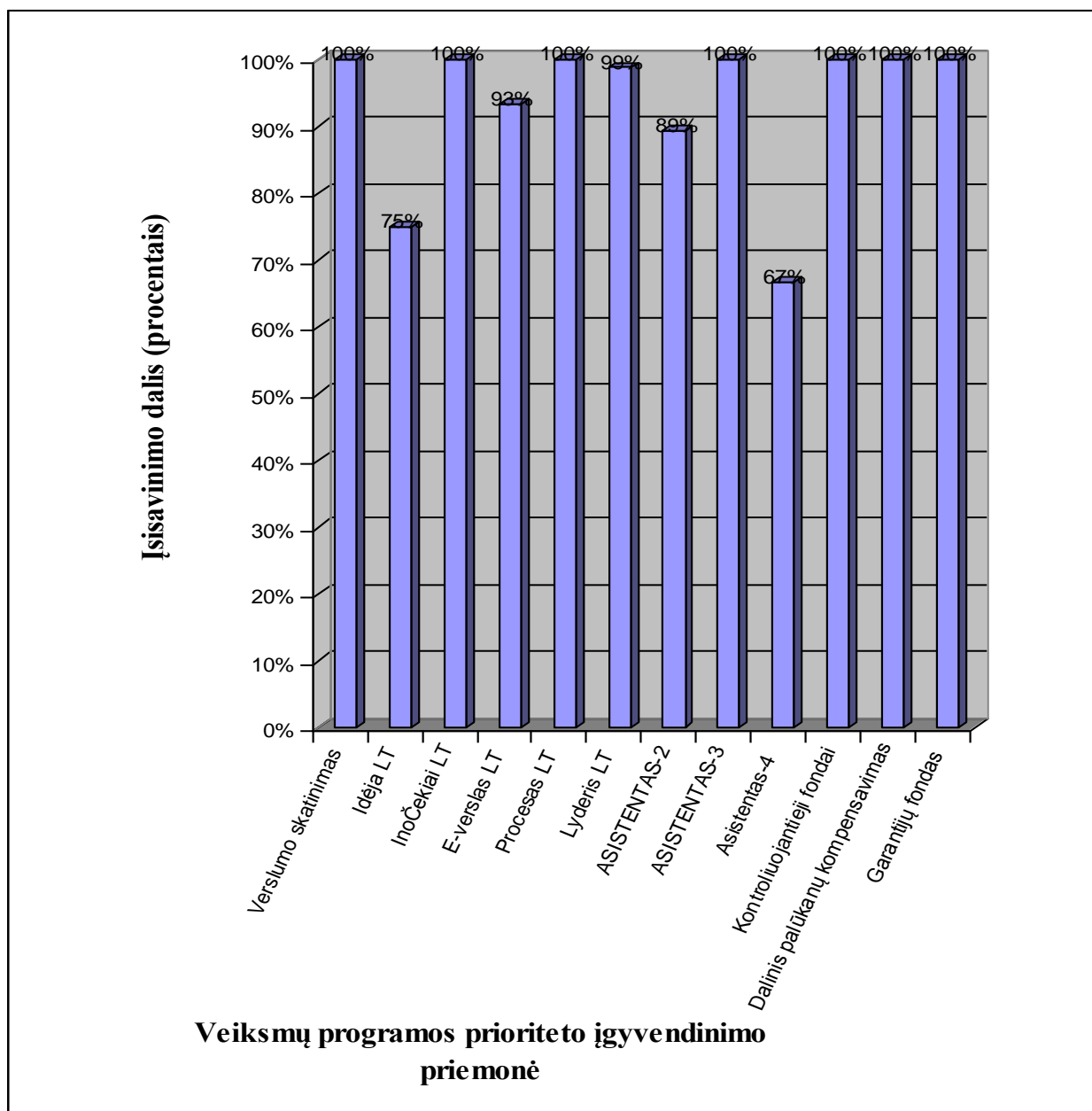

6 pav. Paramos dydis numatytas skirti iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų SVV subjektų finansavimui 2007-2013 m. Lietuvoje, mln. Eurų

7 pav. Paramos dydis skirtas iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų SVV subjektų finansavimui 2007-2013 m. Lietuvoje, mln. eurų

Detalesnė informacija apie paramos SVV subjektams įsisavinimą iš ES struktūrinių fondų pateikta 8 paveiksle. Visa numatyta skirti parama įsisavinta pagal 7 priemones, t.y. Verslumo skatinimas, Inočekiai LT, Procesas LT, Asistentas-3, Konsoliduojamieji fondai, Dalinis palūkanų kompensavimas, Garantijų fondas, o nepilnai įsisavinta pagal 5 priemones, t.y. Idėja LT, E-verklas LT, Lyderis LT, Asistentas- 2 ir Asistentas-4. Mažiausiai (67%) numatytos skirti paramos sumos įsisavinta pagal priemonę Asistentas-4.

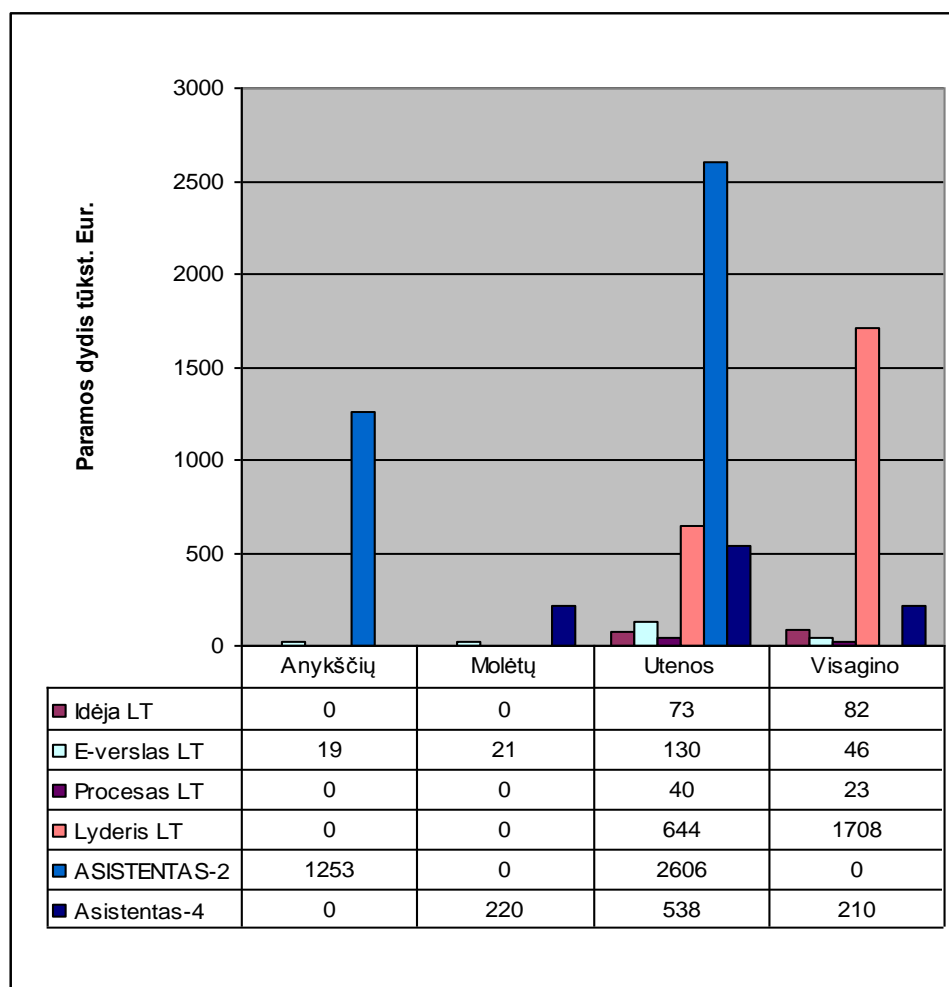
8 pav. Paramos SVV subjektams iš ES struktūrinių fondų įsisavinimas 2007-2013 m. Lietuvoje, procentais

Utenos regiono savivaldybių ūkio subjektai patys neįgyvendino nei vieno projekto pagal šias atitinkamų veiksmų programų priemones: Verslumo skatinimas, Ino Čekiai LT, Asistentas-3, Kontroliuojantieji fondai, Dalinis palūkanų kompensavimas ir Garantijų fondas. Įsisavinat

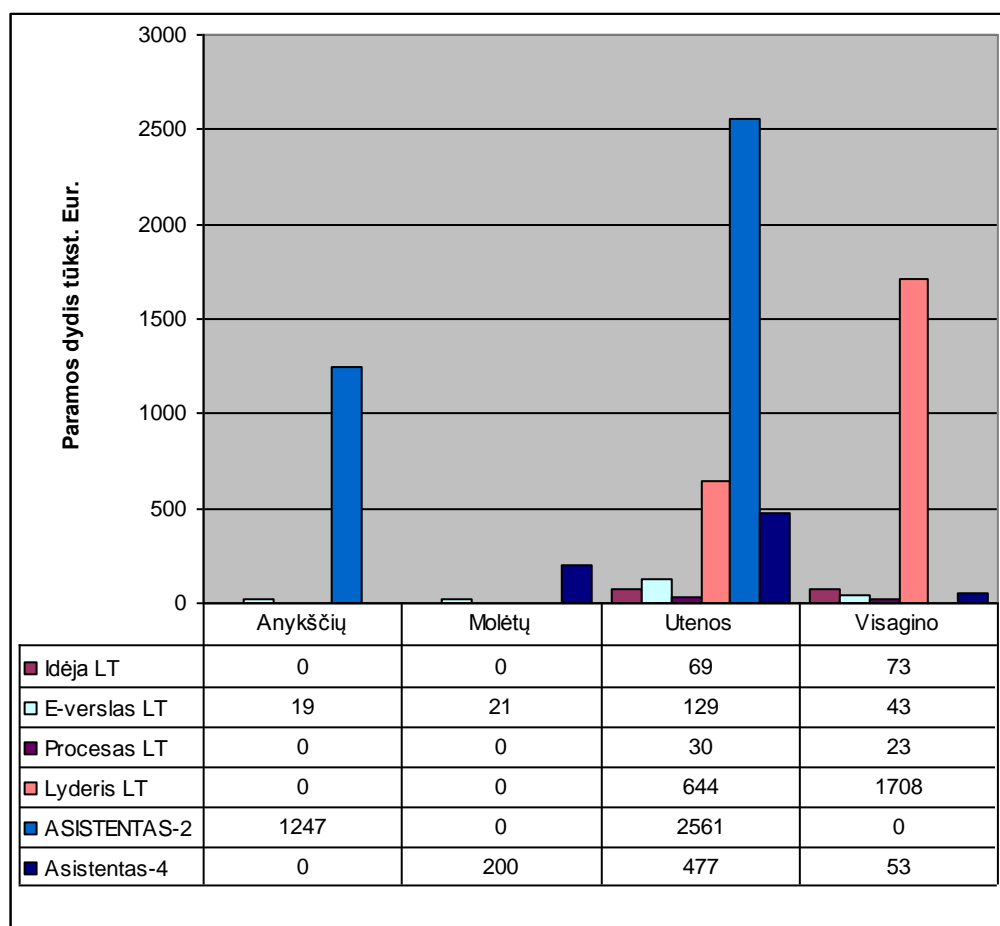
SVV lėšas iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų 2007-2013 m. nevykdė projektų Ignalinos ir Zarasų savivaldybių teritorijose veikiantys ūkio subjektai (žr. 4 priedą).

9 ir 10 paveiksle parodyta, kiek SVV subjektams buvo numatyta skirti ir kiek skirta paramos iš ES struktūrinių fondų lėšų pagal atitinkamas priemones Utenos regione. Utenos savivaldybės teritorijoje veikiantys ūkio subjektai įgyvendino projektus pagal 6 priemones, Visagino – pagal 5, Anykščių ir Molėtų – pagal 2 priemones, o, kaip jau buvo minėta, Ignalinos ir Zarasų savivaldybių ūkio subjektai patys tokių projektų nevykdė.

Visų, išskyrus Ignalinos ir Zarasų, savivaldybių SVV subjektai dalyvavo įgyvendinant projektus pagal priemonę E-verslas LT, pagal ją įgyvendinti 7 projektai. Taip pat E-verslas LT priemonė populiariausia Lietuvoje iš visų SVV skitų priemonių, iš viso buvo įgyvendinta 434 projektų Lietuvoje. E-verslas LT priemonės tikslas - skatinti labai mažas, mažas ir vidutines įmones diegti informacines technologijas ir sudaryti palankias sąlygas jų darbo našumui ir eksportui didinti.

9 pav. Paramos dydis numatytas skirti iš ES struktūrinių fondų lėšų SVV subjektų finansavimui 2007-2013 m. Utenos regione, tūkst. Eurų

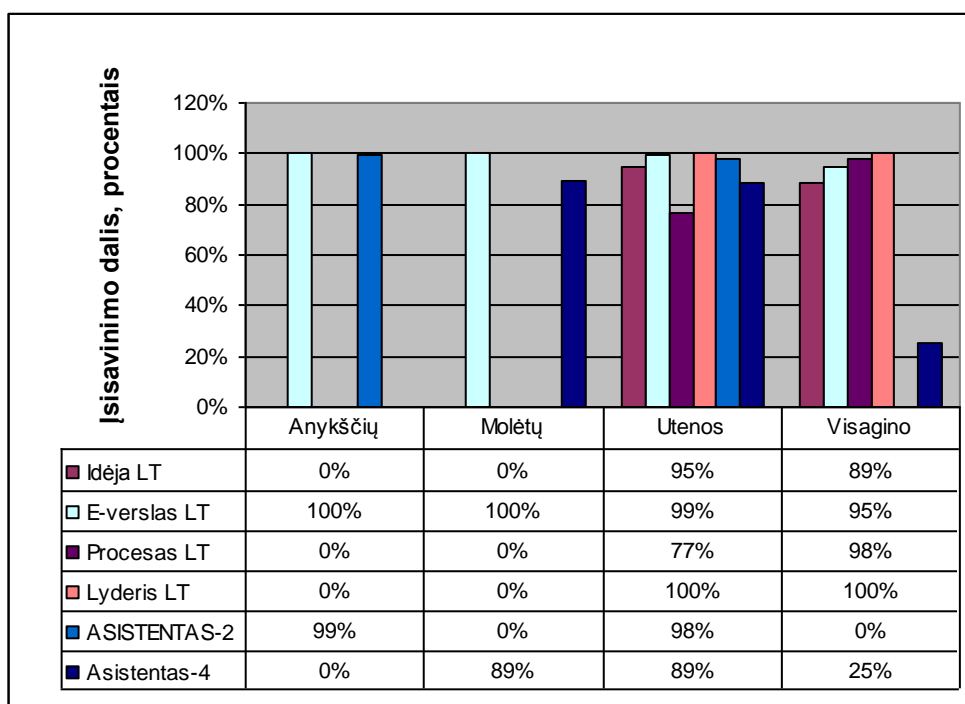

10 pav. Paramos dydis skirtas iš ES struktūrinių fondų lėšų SVV subjektų finansavimui 2007-2013 m. Utenos regione, tūkst. eurų

Didžiausios sumos Utenos regiono savivaldybėms buvo numatytos skirti pagal priemonę ASISTENTAS-2. Įsisavinat jas dalyvavo Anykščių ir Utenos savivaldybėse veikiantys ūkio subjektai. Utenos savivaldybės ūkio subjektams buvo numatoma skirti 2606 tūkst. eurų, o įsisavinta suma sudarė 2561 tūkst. eurų. Anykščiuose įsisavinta suma sudarė 1247 tūkst. eurų, tai net 1% mažiau, nei buvo numatoma skirti (1253 tūkst. eurų).

Dar viena iš didžiausių paramos sumų buvo suteikta pagal priemonę Lyderis LT ir įgyvendinta Visagino savivaldybės teritorijoje. Pagal šios priemonę buvo numatyta skirti 1708 tūkst. eurų, tokia suma buvo ir įsisavinta. Pagal priemonę Lyderis LT projektus įgyvendino tik Utenos ir Visagino savivaldybių ūkio subjektai. Utenoje įsisavinta suma taip pat sutampo su numatoma skirti ir sudarė 644 tūkst. eurų.

SVV subjektams Utenos regione numatytų skirti ES struktūrinių fondų lėšų pagal 2007-2013 m. laikotarpio atitinkamas priemones įsisavinimo dalis procentais yra pateikta 11 paveiksle.

Pastaba: šiame paveiksle 0% reikšmė -nebuvo pateikta projektų.

11 pav. ES struktūrinių fondų finansavimo SVV subjektams įsisavinimas Utenos regione 2007-2013 m., procentais

Kaip matome (žr. 11 pav.), Utenos regione Utenos ir Visagino savivaldybių ūkio subjektai buvo aktyviausi įsisavinant ES struktūrinių fondų paramą, skirtą SVV, nes įgyvendino projektus pagal didžiausią skaičių priemonių. Šiose savivaldybėse įsisavinta visa pagal priemonę Lyderis LT numatyta skirti parama, o pagal kitas priemones įgyvendinamiems projektams numatytos skirti sumos įsisavintos nepilnai. Mažiausiai įsisavinta, t.y. tik 25%, parama Visagino savivaldybėje įgyvendinant projektus pagal priemonę Asistentas- 4. Geriausiai (100% ir 99%) numatyta skirti parama įsisavinta Anykščių savivaldybėje, bet tik pagal dvi priemones ir įgyvendinant tik 2 projektus (žr. 4 priedą). Pagal Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją ir atskiras veiksmų programas bei jų priemones SVV subjektams skirtos lėšos Utenos ir Visagino savivaldybių teritorijose buvo įsisavinamos vykdant po 11 projektų, o Molėtų ir Anykščių – po 2 projektus.

Analizės rezultatų apibendrinimas. Įregistruotų ūkio subjektų skaičius tenkantis 1000-iui gyventojų didėja tiek atskirose savivaldybėse, tiek Utenos regione, tiek Lietuvoje. Ne visi įregistruoti SVV subjektai vykdo veiklą, veikiančių ūkio subjektų yra gerokai mažiau nei įregistruotų. Lietuvoje per visą 2011 – 2015 m. laikotarpį taip pat nuolat didėjo ir veikiančių ūkio subjektų, tenkančių 1000-iui, skaičius, o visose Utenos regiono savivaldybėse 2015 m., lyginant su 2014 m., veikiančių ūkio subjektų sumažėjo. Utenos regione 1000-iui gyventojų tenkantis ūkio subjektų skaičius yra gerokai mažesnis už Lietuvos vidurkį: 2015 m. Lietuvos Respublikoje

1000-ii gyventojų teko 31,8 veikiančio ūkio subjekto, Utenos regione – 18,1. Lietuvoje nagrinėjamu laikotarpiu nuolat didėjo užimtųjų skaičius. Užimtųjų skaičiaus pokyčiai atitiko Lietuvos tendencijas tik Anykščių, Ignalinos ir Utenos savivaldybėse, nes čia užimtųjų skaičius didėjo, o Molėtų, Visagino ir Zarasų savivaldybėje užimtųjų skaičius mažėjo. Ne visose savivaldybėse aktyviai yra įgyvendinami Vietinių užimtumo iniciatyvų projektai, kurių pagalba kuriamos naujos darbo vietos. Aktyviausiai šie projektai buvo rengiami ir įgyvendinami plėtojant verslą Utenos, Zarasų ir Molėtų savivaldybėse. Darbo biržos parama naujoms darbo vietoms kurti kiekvienais metais aktyviai pasinaudoja visų savivaldybių ūkio subjektai. Pastebėta, kad 2011 – 2013 m. laikotarpiu įsteigtų darbo vietų, pasinaudojant darbo biržos parama, skaičius visose savivaldybėse didėjo, o nuo 2014 metų pradėjo mažėti. SVV steigimui ir jo plėtrai skiria lėšų savivaldybės iš savo biudžetų, įgyvendindamos SVV rėmimo programas. Savivaldybių skiriamos sumos SVV finansavimui yra santykinai mažos. Nustatyta, jog visose savivaldybėse, išskyrus Anykščių, SVV subjektai pilnai neįsisavina jiems savivaldybių skiriamų paramos sumų. Molėtų ir Zarasų rajonų savivaldybės smulkaus ir vidutinio verslo iš savo biudžetų visai nefinansuoja, o Anykščių ir Ignalinos rajonų savivaldybėse tokia parama buvo skiriama per visą nagrinėjamą laikotarpį. Visų, išskyrus Ignalinos ir Zarasų, savivaldybių SVV subjektai dalyvavo įgyvendinant projektus, finansuojamus pagal Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją ir atskiras veiksmų programas bei atitinkamas jų priemones, skirtas SVV. Utenos regione didžiausias ES struktūrinių fondų paramos sumas įsisavino Utenos ir Visagino savivaldybių ūkio subjektai. Šiose savivaldybėse įsisavinta visa pagal priemonę Lyderis LT numatyta skirti parama, o pagal kitas priemones įgyvendinamiems projektams numatytos skirti sumos įsisavintos nepilnai. Beveik visa numatyta skirti parama įsisavinta ir Anykščių rajono savivaldybėje.

IŠVADOS

1. Vienodi dydžiai Smulkaus ir vidutinio verslo nustatymui nėra taikomi. Lietuvos Respublikos įstatymuose nustatyti verslo klasifikavimo pagal dydį požymiai iš esmės sutampa su Europos komisijos rekomendacijomis, tačiau dydžiai, pagal kuriuos verslas priskiriamas vienai ar kitai klasifikaciniai kategorijai pagal dydį skiriasi, tai yra gerokai mažesni. Be to, Lietuvoje formuojant finansinės atskaitomybės dokumentus, reikia vadovautis SVV klasifikacines kategorijas apibrėžiančiais dydžiais, nustatytais Įmonių finansinės atskaitomybės įstatyme, o pretenduojant į valstybės, savivaldybių ar ES struktūrinių fondų paramą - atitinkamais dydžiais pagal Smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatymą.

2. Verslo finansavimo šaltiniai yra skirstomi pagal įvairius požymius. Visi autoriai nurodo, kad pagal nuosavybę jie skirstomi į skolintus ir nuosavus, pagal susidarymo vietą yra vidiniai ir išoriniai, o pagal laiką – trumpalaikiai ir ilgalaikiai. Apibūdinant verslo išorinius verslo finansavimo šaltinius, pastebėta, kad iš kai kurių iš jų gaunamos lėšos yra negražinamos.

3. Utenos regione, kaip ir Lietuvoje, įregistruotų SVV subjektų skaičius, tenkantis 1000-iui gyventojų, didėja, tačiau veikiančių SVV subjektų, tenkančių 1000-iui gyventojų, skaičiaus pokyčiai Utenos regione nesutampa su šio rodiklio pokyčiais Lietuvoje: Lietuvoje didėja, Utenos regione mažėja. Užimtųjų skaičiaus pokyčiai atitinka Lietuvos tendencijas tik Anykščių, Ignalinos ir Utenos savivaldybėse, nes čia užimtųjų skaičius didėja.

Išanalizavus vieno iš finansavimo šaltinių, t.y. valstybės paramos, negražintinų lėšų įsisavinimą Utenos regione, nustatyta:

- Visose Utenos regiono savivaldybėse veikiančios įmonės aktyviai naudojami darbo biržos parama naujoms darbo vietoms steigti, tačiau ne visose savivaldybėse pakankamai aktyviai yra įgyvendinami vietinių užimtumo iniciatyvų projektai, kurių pagalba kuriamos naujos darbo vietos.

- SVV steigimui ir jo plėtrai skiriamos lėšos iš savivaldybių biudžetų pagal SVV rėmimo programas, įsisavinamos nepilnai. Visas numatytas skirti lėšas įsisavina tik Anykščių rajono SVV subjektai. Molėtų ir Zarasų rajonų savivaldybės tokių programų nevykdo.

- Visų, išskyrus Ignalinos ir Zarasų, savivaldybių SVV subjektai dalyvavo įgyvendinant projektus, finansuojamus pagal Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją. Didžiausias ES struktūrinių fondų paramos sumas įsisavino Utenos ir Visagino savivaldybių ūkio subjektai, o pilniausiai numatytas skirti sumas įsisavino Anykščių rajono savivaldybės ūkio subjektai.

REKOMENDACIJOS

SVV subjektams reikėtų būti aktyvesniems ieškant negražintinų lėšų verslo pradžiai ar plėtrai pagal savivaldybių, valstybės ir jos institucijų vykdomas SVV rėmimo programas. Taip pat, reikėtų, kad paramą teikiančios institucijos per įvairesnes priemones ir aiškiau skleistų SVV subjektams informaciją apie galimybes gauti paramą.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Adomonytė L., Mačerinskienė I. Lietuvos smulkaus ir vidutinio verslo finansavimo plėtros galimybės. Žiūrėta 2016-03-10. Prieiga per internetą: http://jaunasis-mokslininkas.asu.lt/smk_2005/Vadyba/Adomonyte%20Lina.htm
2. Aleknevičienė V. (2011). Įmonės finansų valdymas. Kaunas: Spalvų kraitė.
3. Ališauskas K., Kazlauskienė Ž. (2005). Investicinių projektų rengimas, valdymas ir vertinimas: mokomoji knyga. Šiauliai: VŠĮ Šiaulių universiteto leidykla.
4. Apie INVEGA. Žiūrėta 2016-03-13. Prieiga per internetą: <http://invega.lt/lt/pagrindinis/apie-invega/veiklos-tikslai>
5. Apie smulkų ir vidutinį verslą. Žiūrėta 2016-03-13. Prieiga per internetą: <http://www.krvi.lt/5063/aktualu/apie-smulku-ir-vidutini-versla.html>
6. Černius G. (2014). Įmonės finansų valdymo pagrindai. Žiūrėta 2016-03-24. Prieiga per internetą: <http://ebooks.mruni.eu/pdfreader/mons-finans-valdymo-pagrindai/258/Finansai+ir+investicijos>
7. Detali 2007-2013 m. ES paramos panaudojimo statistika. Žiūrėta 2016-04-04. Prieiga per internetą: <http://www.esparama.lt/barometras>
8. ES parama verslui. Žiūrėta 2016-05-10. Žiūrėta 2016-04-16. Prieiga per internetą: <http://www.esparama.lt/es-parama-verslui> -
9. Kartenytė M. Verslo finansavimo šaltiniai. Žiūrėta 2016-03-13. Prieiga per internetą: <http://www.verslas.in/verslo-finansavimo-saltiniai/>
10. Kausteklienė I. (2010). Smulkaus ir vidutinio verslo finansavimo modeliavimas. Žiūrėta 2016-03-16. Prieiga per internetą: http://vddb.library.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:E.02~2010~D_20100617_120007-58998/DS.005.0.01.ETD
11. Lietuvos darbo biržos statistinės ataskaitos. Žiūrėta 2016-04-27. Prieiga per internetą: https://www.ldb.lt/Informacija/DarboRinka/Puslapiai/statistines_ataskaitos.aspx
12. Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymas. Galiojanti suvestinė redakcija. Žiūrėta 2016-03-16. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.43178AA9832E/hMIYFfoVxx>
13. Lietuvos Respublikos įmonių finansinės atskaitomybės įstatymas. Galiojanti suvestinė redakcija. Žiūrėta 2016-03-12. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.132D0D75309C/gpgtbhYQDb>
14. Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymas. Galiojanti suvestinė redakcija. Prieiga per internetą: Žiūrėta 2016-03-14. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.A5ACBDA529A9/EbTWNMsSQq>

15. Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatymas. Galiojanti suvestinė redakcija. Žiūrėta 2016-03-14. Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=311296
16. Mačerinskienė I., Ivaškevičiūtė L., Sabaitė G. (2002). Smulkaus ir vidutinio verslo plėtros galimybės ir jų problemos.
17. Metiniai darbo jėgos, užimtumo ir nedarbo rodikliai. Žiūrėta 2016-04-28. Prieiga per internetą: <http://osp.stat.gov.lt/temines-lenteles20>
18. Rizikos kapitalas. Žiūrėta 2016-04-28. Prieiga internetu: <http://vca.lt/rizikos-kapitalas/>
19. Rizikos kapitalo fondai – alternatyvus verslo finansavimo šaltinis. <http://www.bznstart.lt/verslas/verslo-gidas/1516/Rizikos-kapitalo-fondai-alternatyvus-verslo-finansavimo-saltinis>. Žiūrėta 2016-04-28.
20. Rodiklių duomenų bazė. Žiūrėta 2016-04-11. Prieiga per internetą: <http://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize1>
21. Rutkauskas A. V.; Sūdžius V.; Mackevičius V. 2008. Verslo finansai: sistema, struktūra irelementai: mokomoji knyga. 2-oji laida. Vilnius: Technika
22. Steigėjas. Žiūrėta 2016-03-13. Prieiga per internetą: <http://invega.lt/lt/pagrindinis/apie-invega/steigejas>
23. Tarptautiniai apskaitos standartai. Žiūrėta 2016-04-20. Prieiga per internetą: <http://www.aat.lt/index.php?id=198>
24. The new SME definition User guide and model declaration. Prieiga per internetą: https://www.ffg.at/sites/default/files/downloads/page/benutzerhandbuch_en.pdf
25. The new SME definition. Žiūrėta 2016-03-09. Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/research/sme-techweb/pdf/sme-definition_en.pdf
26. Treigienė, D. (2010). Investicijos: mokomoji knyga. Vilnius: Technika
27. VAS 2016. Žiūrėta 2016-04-08. Prieiga per internetą: <http://www.aat.lt/index.php?id=1421>
28. Verslo angelams. Žiūrėta 2016-04-29. Prieiga internetu: <http://www.versloangelai.eu/>
29. Verslo finansavimo 2014–2020 metų Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšomis išankstinis vertinimas. (2015). Žiūrėta 2016-05-14. Prieiga per internetą: https://ukmin.lrv.lt/uploads/ukmin/documents/files/es_parama/2014_2020/Oficiali%20final%20ex%20ante.pdf
30. Verslo struktūra ir finansai. Žiūrėta 2016-05-14. Prieiga per internetą: <http://osp.stat.gov.lt/rodikliai42>

PRIEDAI

1 PRIEDAS

Veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius Utenos regione 2011-2016 m.

Metai	Iš viso pagal darbuotojų skaičių	Anykščių sav.	Ignalinos sav.	Molėtų sav.	Utenos sav.	Visagino sav.	Zarasų sav.
2011	0-10 darbuotojai	259	114	219	500	267	138
	10-50 darbuotojų	57	35	44	120	50	115
	50-250 darbuotojų	17	8	11	25	18	11
	Iš viso:	333	157	274	645	335	264
2012	0-10 darbuotojai	232	88	199	424	216	115
	10-50 darbuotojų	51	36	42	111	50	32
	50-250 darbuotojų	17	9	10	26	14	8
	Iš viso:	300	133	251	561	280	155
2013	0-10 darbuotojai	260	92	206	451	231	115
	10-50 darbuotojų	53	35	40	107	56	31
	50-250 darbuotojų	14	9	8	27	14	10
	Iš viso:	327	136	254	585	301	156
2014	0-10 darbuotojai	266	93	210	452	220	126
	10-50 darbuotojų	56	33	49	119	54	32
	50-250 darbuotojų	14	8	7	25	13	9
	Iš viso:	336	134	266	596	287	167
2015	0-10 darbuotojai	287	106	224	490	232	132
	10-50 darbuotojų	55	36	51	124	56	32
	50-250 darbuotojų	12	8	8	23	11	8
	Iš viso:	354	150	283	637	299	172
2016	0-10 darbuotojai	288	121	247	513	227	131
	10-50 darbuotojų	53	34	55	129	54	35
	50-250 darbuotojų	14	8	8	26	11	10
	Iš viso:	355	163	310	668	292	176

2 PRIEDAS

1000-iui gyventojų tenkantis įregistruotų ir veikiančių ūkio subjektų skaičius, 2011-2015 metų

Teritorija/ Metai	Įregistruoti ūkio subjektai 1000-iui gyv.					Veikiantys ūkio subjektai 1000-iui gyv.				
	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015
Lietuvos Respublika	59,2	61,6	66,3	71,4	75,3	28,5	27,8	29,3	30,8	31,8
Utenos apskritis	37,4	38,7	40,9	43,3	44,6	19,3	18,1	19,4	19,4	18,1
Anykščių r. Sav.	34,6	36,2	38,4	40,4	42,2	17,5	16,7	18,5	18,5	17,3
Ignalinos r.sav	26,1	26,5	27,6	29,6	30,6	15,2	14,0	14,6	14,6	12,7
Molėtų r. Sav	34,6	35,9	39,2	42,4	44,8	19,2	18,3	19,2	19,2	18,8
Utenos r. Sav.	40,6	41	43,0	45,6	46,9	21,6	20,2	21,3	21,3	20,5
Visagino r. Sav	51,7	54,6	57,4	59,9	59,9	21,5	20,1	22,5	22,5	21,0
Zarasų r. sav	31,6	33,0	34,8	36,9	37,9	17,9	17,1	17,9	17,9	14,4

Šaltinis: Sudaryta autoriaus, riamiantis statistikos departamento duomenimis,

<http://www.stat.gov.lt/>

3 PRIEDAS

Paramos dydis (eurais) numatytas skirti iš savivaldybės biudžeto smulkaus ir vidutinio verslo subjektų finansavimui

Savivaldybė	Metai				
	2011	2012	2013	2014	2015
Anykščių	11584,80	9007,18	10802,83	13032,90	13033,00
Ignalinos	20273	20273	14481	14481	15000
Molėtų	-	-	-	-	-
Utenos	-	-	-	23170,00	40000,00
Visagino	-	28962	28962	28962	40000
Zarasų	-	-	-	-	-

Paramos dydis (eurais) skirtas iš savivaldybės biudžeto smulkaus ir vidutinio verslo subjektų finansavimui

Savivaldybė	Metai				
	2011	2012	2013	2014	2015
Anykščių	11584,80	9007,18	10802,83	13032,90	13033,00
Ignalinos	20606	16173	13736	14005	14685
Molėtų	-	-	-	-	-
Utenos	-	-	-	12860,00	27101,00
Visagino	-	25046	28115	27562	20353
Zarasų	-	-	-	-	-

4 PRIEDAS

Paramos dydis (eurais) numatytas skirti iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų smulkaus ir vidutinio verslo subjektų finansavimui 2007-2013 m.

Savivaldybės	Anykščių raj. Sav.		Ignalinos raj. Sav.		Molėtų raj. Sav.		Utenos sav.		Visagino sav.		Zarasų raj. Sav.		Lietuvoje	
	Suma (Eur)	Projektai (vnt.)	Suma (Eur)	Projektai (vnt.)	Suma (Eur)	Projektai (vnt.)	Suma (Eur)	Projektai (vnt.)	Suma (Eur)	Projektai (vnt.)	Suma (Eur)	Projektai (vnt.)	Suma (Eur)	Projektai (vnt.)
Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programa														
Verslumo skatinimas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14481000,93	1
Ekonomikos augimo veiksmų programa														
Idėja LT	0	0	0	0	0	0	72549,81	2	81959,28	4	0	0	4185716,15	173
Inočekiai LT	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3475440,22	1
E-verslas LT	19467,68	1	0	0	21103,74	1	129860,4	3	45675,31	2	0	0	15449308,48	434
Procesas LT	0	0	0	0	0	0	39533,13	2	23383,91	3	0	0	2948897,81	151
Lyderis LT	0	0	0	0	0	0	644047,15	1	1708178,86	1	0	0	85837224,98	91
ASISTENTAS-2	1253679,33	1	0	0	0	0	2606580,17	1	0	0	0	0	19650736,02	11
ASISTENTAS-3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	36266318,99	13
Asistentas-4	0	0	0	0	220036,2	1	538318,84	2	210344,07	1	0	0	3856684,51	15
Kontroliuojantieji fondai	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	228477757,18	2
Dalinis palūkanų kompensavimas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	16218721,04	1
Garantijų fondas	0		0	0	0		0		0		0	0	37360982,39	1
Iš viso:	1.273.147,01	2	-	-	241.139,94	2	4.030.889,50	11	2.069.541,43	11	-	-	468208788,7	894

5 PRIEDAS

Paramos dydis (eurais) skirtas iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų smulkaus ir vidutinio verslo subjektų finansavimui 2007-2013 m.

Savivaldybės	Anykščių raj. Sav.		Ignalinos raj. Sav.		Molėtų raj. Sav.		Utenos sav.		Visagino sav.		Zarasų raj. Sav.		Lietuvoje	
	Suma (Eur)	Projektai (vnt.)	Suma (Eur)	Projektai (vnt.)	Suma (Eur)	Projektai (vnt.)	Suma (Eur)	Projektai (vnt.)	Suma (Eur)	Projektai (vnt.)	Suma (Eur)	Projektai (vnt.)	Suma (Eur)	Projektai (vnt.)
Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programa														
Verslumo skatinimas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14481000,93	1
Ekonomikos augimo veiksmų programa														
Idėja LT	0	0	0	0	0	0	68962,45	2	72567,23	4	0	0	3696072,91	173
InoČekiai LT	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3304045,05	1
E-verslas LT	19467,68	1	0	0	21103,74	1	128746,6	3	43311,63	2	0	0	14829992,38	434
Procesas LT	0	0	0	0	0	0	30296,57	2	22804,66	3	0	0	2750503,43	151
Lyderis LT	0	0	0	0	0	0	643999,85	1	1708178,86	1	0	0	84099898,31	91
ASISTENTAS-2	1246865,1	1	0	0	0	0	2560698,53	1	0	0	0	0	17623395,89	10
ASISTENTAS-3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	36072287,71	11
Asistentas-4	0	0	0	0	195590,08	1	477007,01	2	53183,08	0	0	0	2571704,31	12
Kontroliuojantieji fondai	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	228477757,18	0
Dalinis palūkanų kompensavimas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	16218693,45	1
Garantijų fondas	0		0	0	0		0		0		0	0	37360982,39	0
Iš viso:	1.273.147,01	2	-	-	216.693,82	2	3.909.711,01	11	1.900.045,46	10	-	-	461486333,9	885

Verslo finansavimo šaltinių klasifikavimas

